

DE VERBORGEN SCHAT

structuurvisie voor het Stadspark in Groningen

DE VERBORGEN SCHAT

structuurvisie voor het Stadspark in Groningen

karres] en [brands   landschapsarchitecten bv

] [

in opdracht van de Gemeente Groningen Dienst RO/EZ

december 2005

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	6
1 OPGAVE	8
2 HET STADSPARK TOEN EN NU	10
2.1 ontstaan en ontwikkeling	12
2.2 huidige situatie	20
2.3 knelpunten en kansen	24
3 AMBITIE	26
4 HET STADSPARK STRAKS	28
4.1 concept: drie parken	29
4.2 Springerpark	30
4.3 Concourslaan	38
4.4 Park Boulevard	40
4.5 Natuurparklaan	46
4.6 Natuurpark	48
4.7 randen van het Stadspark	56
5 STRUCTUUR	58
5.1 infrastructuur	60
5.2 groenstructuur	66
5.3 waterstructuur	68
6 REALISATIE EN BEHEER	70
6.1 realisatie	72
Colofon	75

Natuurpark Park Boulevard Springerpark

SAMENVATTING

Opgave

Het Stadspark, het grootste en één van de oudste parken in Groningen, is toe aan een herijking. Doel van deze structuurvisie is om het park geschikt te maken voor de toekomst door bestaande kwaliteiten te vergroten en nieuwe gebruiksmogelijkheden te introduceren. Het park heeft in potentie een grote betekenis voor de stad. Maar gemeten naar de omvang en de inspanningen voor instandhouding komen te weinig bezoekers naar het park. Afgezien van een kinderboerderij en sportaccommodaties zijn er geen aansprekende functies in het Stadspark. Andere onderdelen, zoals de drafbaan, vragen om een herinterpretatie of hebben een nieuwe impuls nodig. Ook de ruimtelijke structuur van het park behoeft verbetering. Er is te weinig openheid in het park, het padenpatroon is plaatselijk weinig overzichtelijk en door het natte karakter en de slappe bodem is de beplanting op veel plaatsen in slechte staat. Ingrepen in de beplanting zijn nodig om in de toekomst bomen betere kansen te geven en de beeldkwaliteit en het gevoel van veiligheid in het park te verbeteren. Ook zijn inspanningen nodig om de bereikbaarheid van het park te verbeteren. Om de kwaliteit van het park te vergroten is het noodzakelijk structurele maatregelen te treffen. Deze visie voorziet hierin.

Structuurvisie

De structuurvisie legt de ruimtelijke en functionele kaders vast voor het huidige en gewenste gebruik van het park en het biedt een handvat voor de herinrichting, het beheer en het onderhoud van het park. Directe aanleiding voor het structuurvisie is de op stapel staande nieuwe ontsluiting vanaf Corpus den Hoom en de A7. Vanwege de gunstige ligging en de ruimtelijke potenties biedt dit kansen voor het Stadspark. Daarnaast baren de vergaande erosie van het park en het achterstallig onderhoud grote zorgen en zijn grote financiële inspanningen nodig om het oude kwaliteitsniveau hoog te houden.

Ambitie

De ambitie is om het Stadspark op de kaart te zetten van alle Groningers. Het Stadspark kan worden gezien als een verborgen schat die haar rijkdom nog lang niet heeft prijsgegeven. De schat kan worden geborgen als het park, naast het handhaven van bestaande natuurwaarden, attractiever, diverser, veiliger en beter bereikbaar wordt en meer verscheidenheid biedt, en als het voorziet in een programmering die een duidelijke toevoeging is aan het recreatieve aanbod in Groningen. Daarmee zal het park voor veel doelgroepen aantrekkelijker worden.

Concept

Hoofdelement van de structuurvisie is het tot stand brengen van een ruimtelijke en functionele driedeling in het park:

- het **Springerpark** voor verpozing, rust en in een door Springer ontworpen historische setting onbekommerd genieten;
- het **Natuurpark** voor rust en natuurbeleving;
- de **Park Boulevard** voor cultureel vertier. Het parkconcept wordt ondersteund met voorstellen voor het aanbrengen of verbeteren van verbindingen met Corpus den Hoom en de directe omgeving van het voorpark. De nieuwe opzet van het Stadspark wordt ruimtelijk ondersteund door middel van twee lijnen:
- de **Concourslaan** wordt in oude luister hersteld en wordt daardoor sterker dan nu al het geval is weer een hoofdader van het park ;
- de **Natuurparklaan**, een tweede hoofdader wordt gevormd door een nieuw te realiseren langzaamverkeersverbinding tussen de Park Boulevard en het Natuurpark.

Uitvoering

Om het park veilig te kunnen stellen voor de toekomst moeten nu duidelijke keuzes worden gemaakt. Er is al té lang gewacht met het nemen van beslissingen. De uitvoering van de structuurvisie vraagt om een duidelijk beleid en veel inzet en middelen. Niet alles kan in één keer worden gewijzigd. Daarbij is het van belang om rekening te houden met bestaande kwaliteiten van het park: beplanting en waardevolle natuur. Veel maatregelen zullen via het beheer kunnen worden gerealiseerd. Daartoe zal een beheerplan worden opgesteld. De ingrepen die in de structuurvisie worden voorgesteld zijn voorzien van een prioriteitsstelling en een fasering. In eerste instantie zullen de ruimtelijke structuur, en de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het Stadspark ter hand worden genomen. Het uitvoeringsprogramma en het beheerplan zullen worden uitgewerkt na vaststelling van deze visie.

1. OPGAVE

Aanleiding

Het Stadspark, eens de trots van de stad, ligt er niet goed bij. Er zijn praktische problemen, zoals achterstallig onderhoud, wateroverlast en een slechte bodemgesteldheid. Daarnaast kent het park een onsamenhangende interne organisatie en floreren essentiële onderdelen, zoals de drafbaan en het Springerpaviljoen niet meer. Afgezien van een kinderboerderij en sportaccommodaties zijn er geen aansprekende functies in het Stadspark. Het park is slecht aangesloten op het stedelijke weefsel waardoor het onvoldoende wordt gevoed. Het rendement van dit belangrijke park is laag, te laag voor een park van deze omvang en importantie. De bovengenoemde problemen kunnen zowel financieel als fysiek niet in één keer worden opgelost. Er is behoefte aan een visie, als leidraad voor de toekomst voor het Stadspark. Deze visie voorziet daarin. Directe aanleiding is dat binnenkort twee concrete plannen worden uitgevoerd die invloed hebben op het Stadspark: de zogenoemde Langmanmaatregelen, bestaande uit een nieuwe aansluiting van de laan Corpus den Hoon op de A7 die door middel van een viaduct wordt verbonden met de Concourslaan/ Mulock Houwerlaan, en een nieuwe hoogwaardige openbaarvervoersas aan de noordzijde van het park.

Structuurvisie

Het visie is een plan op hoofdlijnen gericht op het functioneren van het Stadspark in de komende decennia. Het legt de ruimtelijke en functionele kaders vast voor het huidige en gewenste gebruik van het park en het biedt een handvat voor de herinrichting, het beheer en het onderhoud van het park. Verder fungeert de structuurvisie als toetsingskader voor particuliere initiatieven en commerciële activiteiten. De visie kenmerkt zich door flexibiliteit. Het biedt ruimte voor diverse invullingen en wijzigende inzichten in de toekomst zonder de hoofdlijnen van de visie aan te tasten.

ligging in Groningen

Planproces

De dienst Ruimtelijke Ordening en Economie Zaken (RO/EZ) van de gemeente Groningen heeft het bureau Karres en Brands landschapsarchitecten bv opdracht gegeven om de structuurvisie voor het Stadspark in Groningen op te stellen. De visie is opgesteld onder verantwoordelijkheid van een ambtelijke projectgroep van de gemeente waarin medewerkers van diverse diensten zitting hadden. De visie is tot stand gekomen via een open planproces. Er is gewerkt met een klankbordgroep waarin de bij het park betrokken organisaties en personen zitting hadden: omwonenden, gebruikersgroepen en directe belanghebbenden. Er zijn interviews gehouden met leden van de klankbordgroep en met enkele sleutelfiguren daarbuiten. Tijdens het opstellen van deze visie heeft op verschillende momenten overleg plaatsgevonden met de klankbordgroep. Bovendien heeft overleg plaatsgevonden met het praktijkoverleg, waarin diverse natuurorganisaties vertegenwoordigd zijn. Bij de totstandkoming van de structuurvisie is rekening gehouden met wensen en ideeën van betrokkenen en met beleidsplannen van de gemeente. Een overzicht van de betrokken diensten, medewerkers, partijen en personen van de projectgroep, klankbordgroep en praktijkoverleg is opgenomen in de bijlagen van dit rapport.

Opzet van de structuurvisie

De structuurvisie voorziet in een verbetering van het Stadspark op alle schaalniveaus. De visie bevat een samenhangend pakket van maatregelen gericht op het vergroten van de betekenis van het Stadspark voor de stad Groningen, het verbeteren van de relaties met de directe omgeving en het versterken van de interne structuur van het park. Verder bevat het voorstellen voor verbetering van de entrees en van verschillende onderdelen van het park. Niet alles kan in één keer worden gerealiseerd. De ingrepen die worden voorgesteld zijn voorzien van een prioriteitsstelling en een fasering.

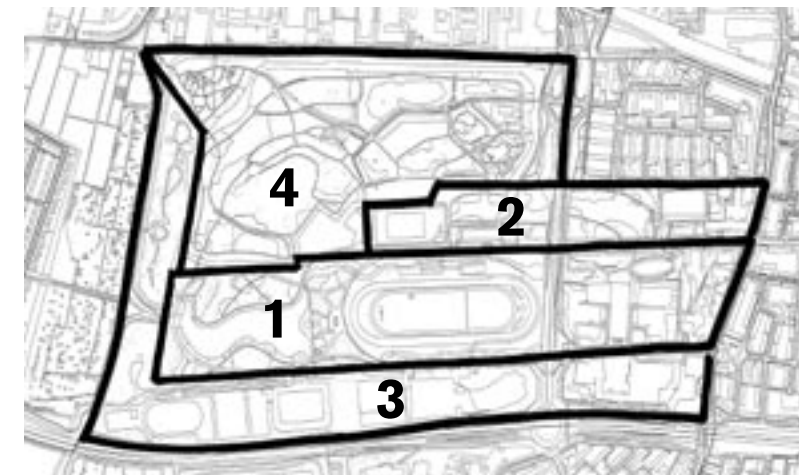

2. STADSPARK TOEN EN NU

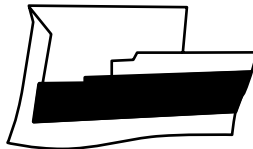
Om goed te begrijpen hoe het park in elkaar zit is het van groot belang om de ontstaansgeschiedenis zorgvuldig te analyseren. De vormgeving en het gebruik van parken zijn meestal een spiegel van de maatschappij. Naast vormgevingsaspecten en vormen van gebruik is de houding van de maatschappij ten opzichte van de natuur duidelijk afleesbaar. Zo ook voor het Stadspark. Het park is gerealiseerd in een viertal fasen. In elke fase zijn maatschappelijke ontwikkelingen regelrecht afleesbaar. Het is goed om de achterliggende ontwerpfilosofie te kennen om deze in de structuurvisie opnieuw te kunnen interpreteren.

Het Stadspark is grofweg in vier fasen gerealiseerd. Het oorspronkelijke park, nr. 1 op de kaart, is ontstaan in de periode 1909-1913. De eerste uitbreiding, nr. 2, vond plaats aan de noordzijde en is ontworpen door Leonard Springer, die samen met de toenmalige gemeente-architect Mulock Houwer ook het oorspronkelijke park ontwierp. De tweede uitbreiding, nr. 3, vond plaats in de periode 1959-1961. De derde uitbreiding, nr. 4, besloeg een groot gebied waardoor het park bijna verdubbelde. De laatste uitbreidingen zijn ontworpen door medewerkers van de gemeente Groningen.

aanleg Stadspark in 4 fasen

2.1 ontstaan en ontwikkeling

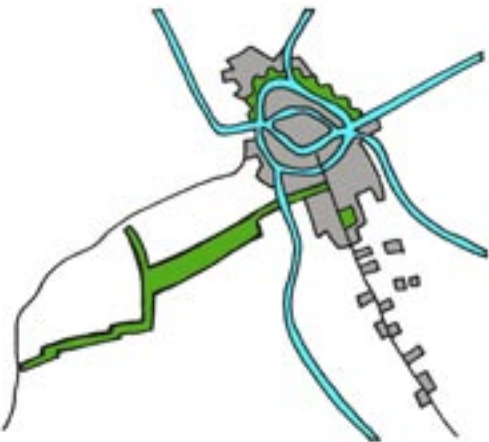
Ontstaan 1909-1913

In het begin van de 20e eeuw ontstonden plannen voor een park in Groningen dat zich zou kunnen meten met parken in Venen, Berlijn, Amsterdam en Den Haag. In Groningen was de behoefte aan een park zelfs nog groter. Voor recreatie geschikt natuurschoon was weinig voorhanden. Groningen had niet de beschikking over een rivier of een groot meer en de bestaande parken, het Noorderplantsoen en het Sterrebos, boden te weinig recreatieve mogelijkheden voor de snel groeiende bevolking. Bovendien was bij het organiseren van de tentoonstelling in 1903 gebleken dat een terrein voor dergelijke activiteiten in Groningen ontbrak.

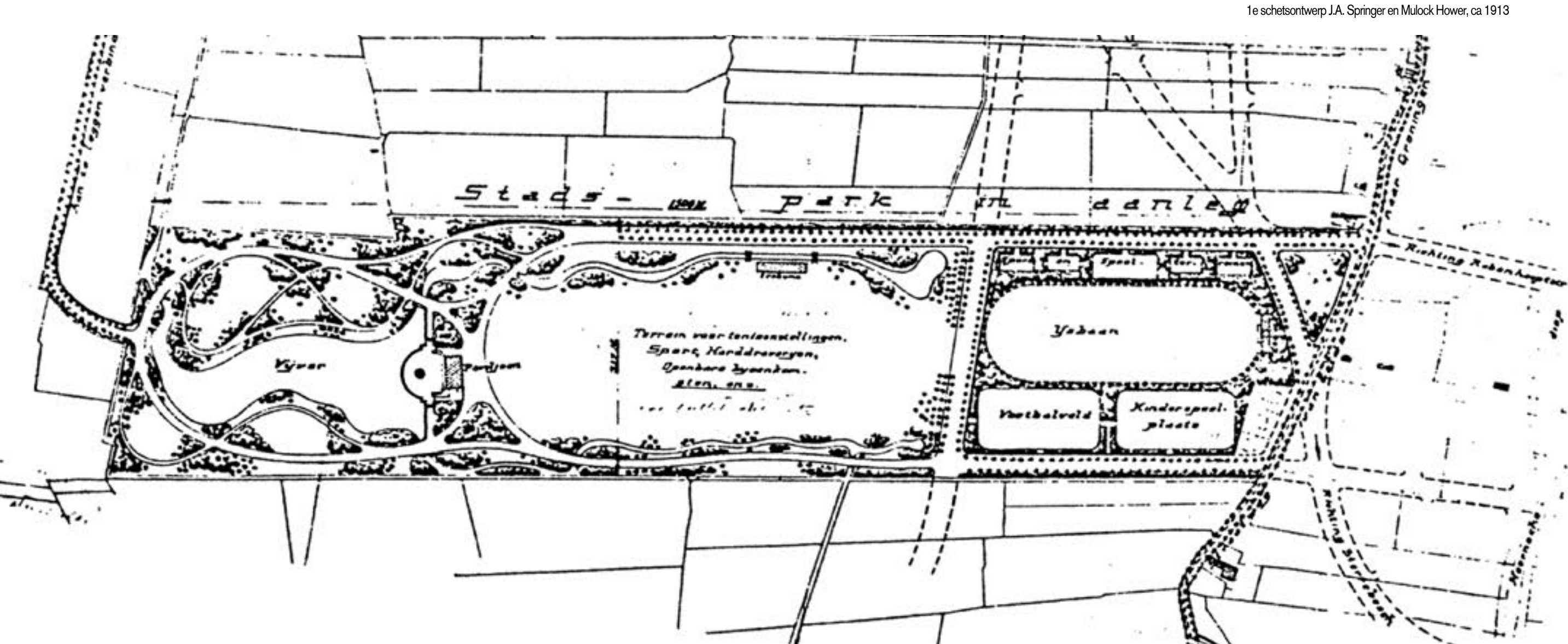
Het Stadspark is ontstaan uit particulier initiatief. In 1909 richtte Jan Evert Scholten de vereniging 'Het Stadspark' op. Het bestuur liet het oog vallen op een stuk grond ten westen van de Paterswoldse weg. Het terrein was goed bereikbaar, het sloot goed aan bij de geplande villawijk tussen de Eelderweg en het Hoomse Diep en het lag in directe nabijheid van het Drentse landschap. Door de venige ondergrond was het terrein bovendien minder geschikt voor landbouwkundig gebruik of voor stadsuitbreidingen. Hoewel de gemeente in deze beginperiode geen voorstander was van parkaanleg stelde ze wel de grond beschikbaar. Het concept voor het Stadspark werd ontwikkeld door de industrieel Scholten en de toenmalige gemeentearchitect Mulock Houwer. Leonard Springer

werd gevraagd het ontwerp te maken. Springer was een vooraanstaande landschapsarchitect die aan het einde van de 19e eeuw en begin 20e eeuw zeer actief was in ons land en een flink aantal parken van naam heeft ontworpen, waaronder het Oosterpark in Amsterdam en het Rijsterborgerpark in Deventer. De uitvoering van het Stadspark startte in 1913. Het park had een omvang van circa 65 ha. Het ontwerp was gebaseerd op de negentiende-eeuwse landschapsstijl en bestond uit drie delen: aan de westkant een gedeelte met een grote vijver en een paviljoen, in het midden een renbaan met een grasveld dat als tentoonstellingsruimte kon fungeren en waar openbare bijeenkomsten konden worden gehouden en een gedeelte met een ijsbaan en sportvelden aan de oostzijde.

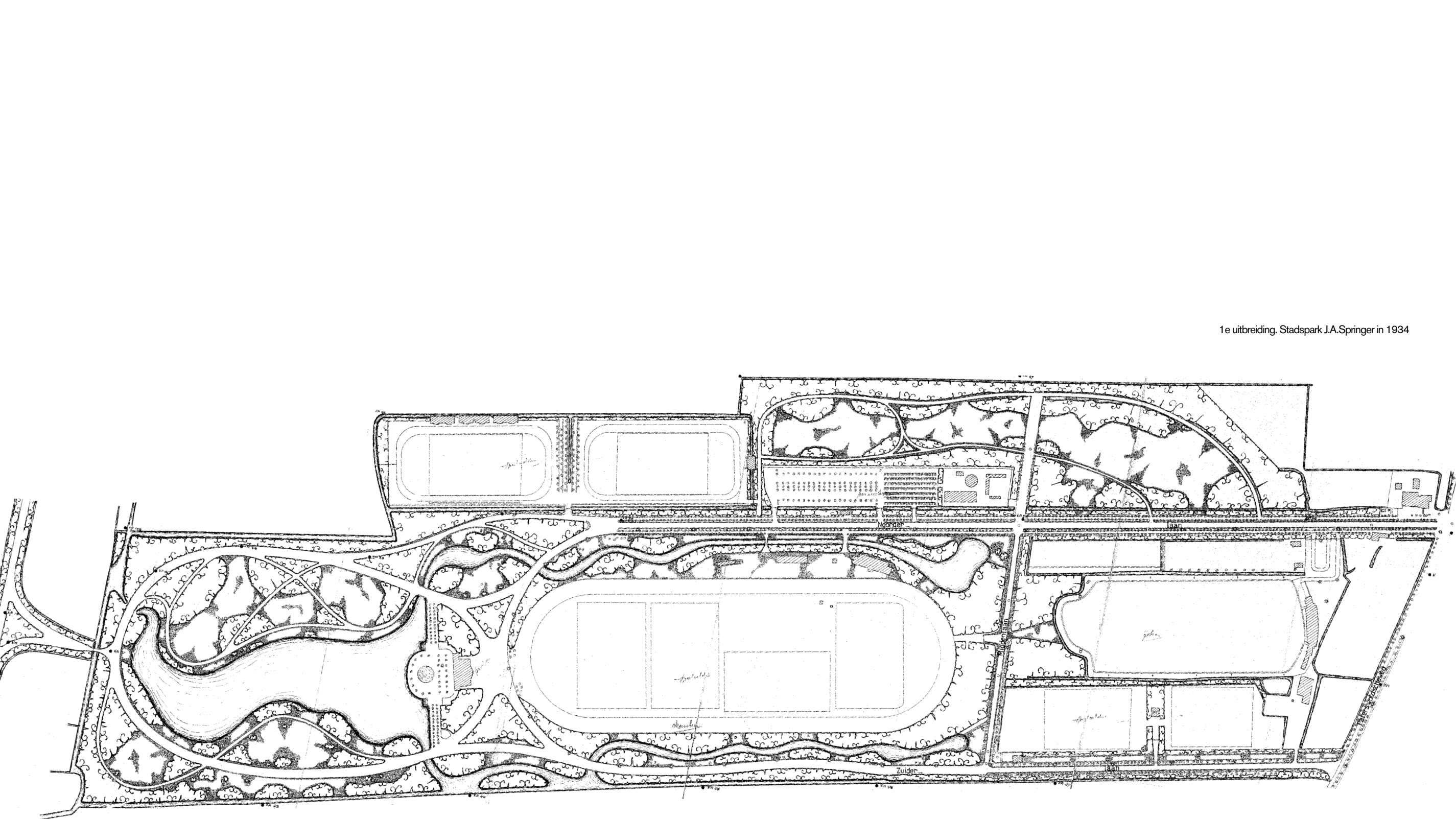
De slechte bodemgesteldheid baarde de nodige zorgen. Het terrein was nat en had door het veen een geringe draagkracht. Dit werd deels opgelost door werk met werk te maken. De grote vijver bijvoorbeeld werd vooral aangelegd vanwege de grond die kon worden gebruikt om het park op te hogen. De vijver heeft hierdoor een ongebruikelijke diepte van drieënhalve meter. De enige relatie met het buitengebied bestond uit een verbinding met de Peizerweg. Het park werd vooral op zondag bezocht. Parkbezoekers reden op de fiets op met een koetsje naar het park. Het park werd gebruikt om te picknicken, naar draverijen te kijken, tentoonstellingen te bezoeken en te flaneren.

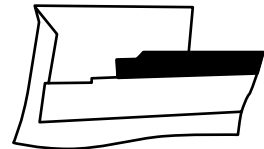
Groningen anno 1905

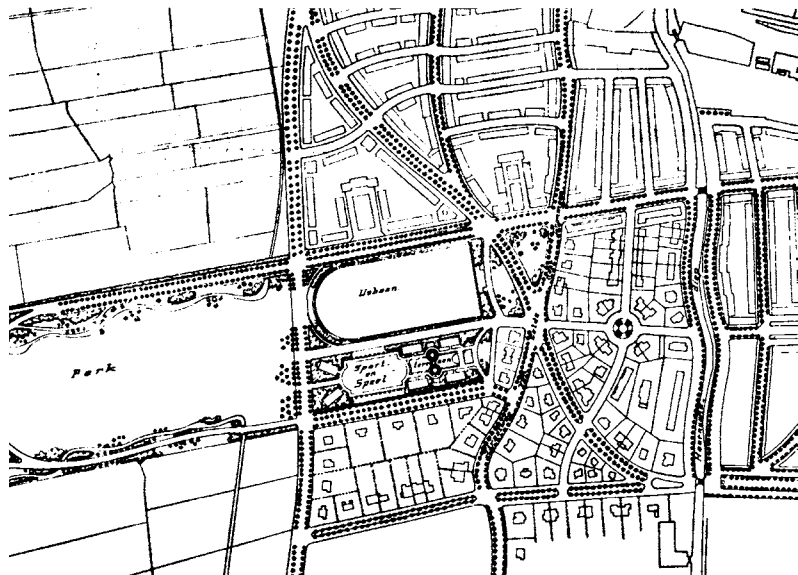
1e uitbreiding, Stadspark J.A.Springer in 1934

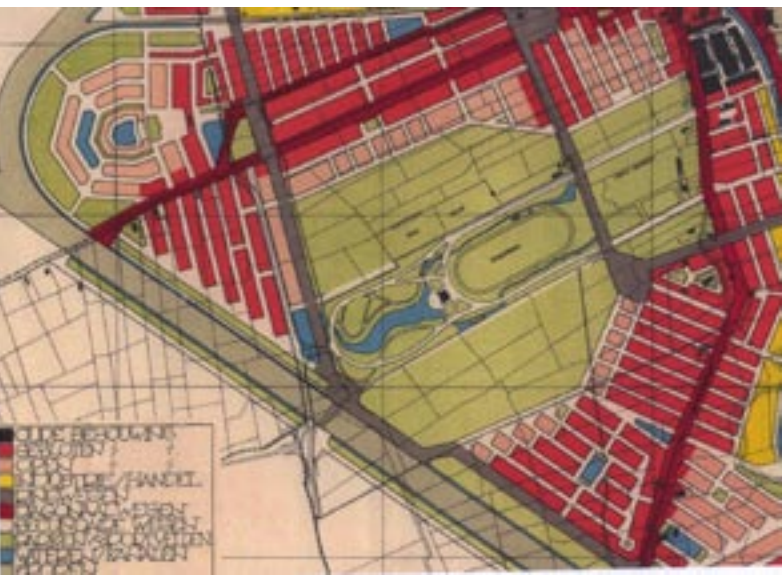
Periode 1924-1948

De opzet van het park was mede bedoeld om te worden opgenomen in het groeiende stadslichaam. Tegelijkertijd moest het park de verbinding vormen met het landschap. De radiale positie ten opzichte van de stad en de langgerekte vorm van het park paste binnen die uitgangspunten. Het park was goed vanuit de stad bereikbaar en het lag in directe nabijheid van het Drentse landschap. Via de Parkweg en de Herenweg was het park verbonden met de binnenstad. De relatie met het buitengebied werd gelegd met behulp van aan twee zijden beplante verbindingswegen en een parkachtige, beschutte picknickplaats. De laatstgenoemde plek, eveneens Stadspark genoemd, bestaat nog steeds.

In de visie van de plannenmakers vormden stedelijke, bebouwde randen een logisch complement van het Stadspark. Studies van Springer en de architect Berlage laten zien op welke wijze aansluiting werd gezocht met toekomstige verstedelijkingsopgaven. In tegenstelling tot bijvoorbeeld het Vondelpark in Amsterdam is die bebouwing er nooit gekomen. Een overweging van de gemeente destijds was dat de weinig draagkrachtige bodem een slechte basis vormde voor stadsuitbreidingen. Daardoor hadden andere stadsuitbreidingen prioriteit. In plaats van omringd te worden door bebouwing werd het park zelf uitgebreid. In 1924 vond de eerste uitbreiding van het Stadspark plaats. De uitbreiding, die plaats had direct aan de noordzijde, bestond uit algemene parkruimte, het arboretum, twee sportterreinen en een parkeerterrein. Ook werden er aan de westzijde van het park, op het huidige trekkersveld van de camping, volkstuinen ingericht. Gedurende de tweede wereldoorlog heeft het park veel te lijden gehad. De drafbaan bijvoorbeeld was doorsneden met een tankgracht. Ook aan de beplanting was veel schade toegebracht. Veel bomen waren gerooid om te fungeren als brandhout, waaronder de boombeplanting langs de Concorsostraat. Direct na de oorlog werd begonnen met herstelwerkzaamheden. De kosten bleken zo hoog dat de vereniging in financiële moeilijkheden raakte en zich genoodzaakt zag het park aan de gemeente over te dragen.

variant ontwerp Stadspark en aansluiting omgeving, J.A.Springer

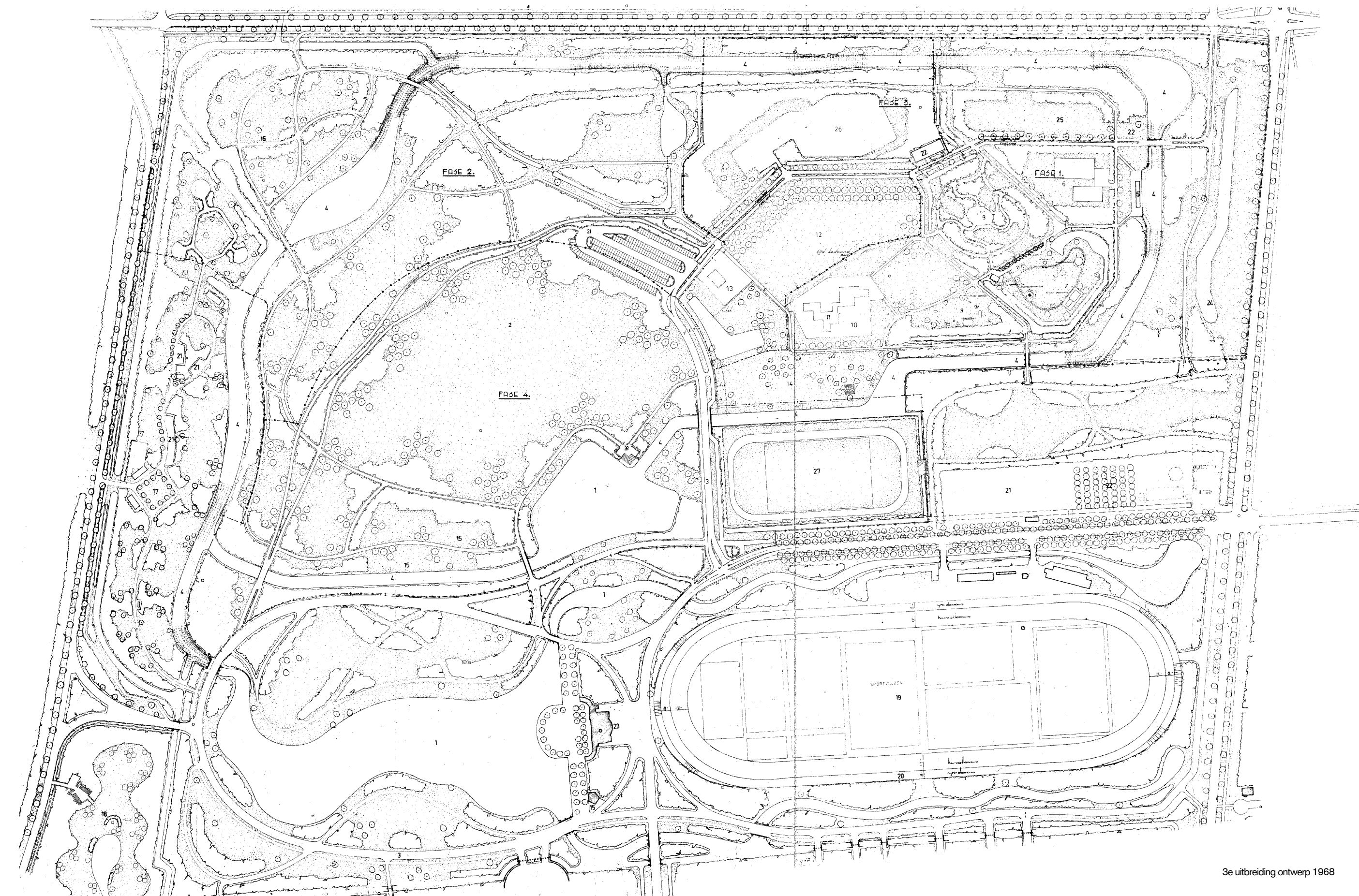

variant ontwerp Stadspark en aansluiting omgeving, H.P. Berlage ca. 1925

Groningen anno 1920

3e uitbreiding ontwerp 1968

Periode 1955 - 1978

Door toename van de vrije tijd ontstond in de vijftiger jaren een grote behoefte aan sportaccommodaties en recreatiegebied. In 1955 waren er plannen om een deel van de Groningse behoefte te realiseren in het Stadspark. Door de uitbreiding van voetbalfaciliteiten bleek het Oosterpark niet meer geschikt om grote bezoekersaantallen te kunnen verwerken. Het alternatief hiervoor werd gevonden in uitbreiding van het Stadspark. In 1959 werd hiermee begonnen. Aan de zuidkant werden uitgebreide sportfaciliteiten gepland en aan de noord- en westzijde vormen van recreatie, waaronder een camping. Deze uitbreiding kwam in 1961 tot stand in het kader van een zogeheten werkverruimingsproject onder leiding van de Dienst Aanvullende Civieltechnische Werken. Tussen 1961 en 1964 gebeurde er verder weinig in het Stadspark.

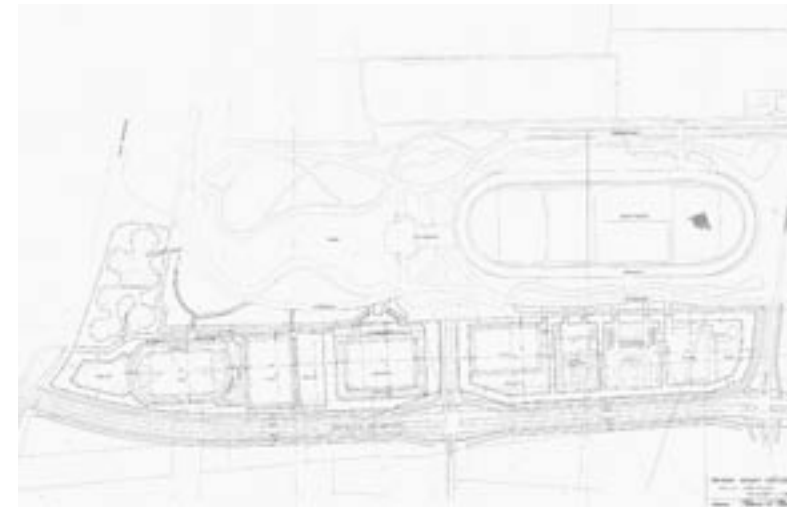
In de periode 1964 – 1970 is het park naar het noorden uitgebreid tot de huidige omvang van 140 ha. De uitbreiding bestond uit parkgebied met voorzieningen als een botanische tuin, een kinderboerderij, een verkeerstuin, midgetgolfbaan, volières en een overdekt ijsstadion in het Voorpark. Door toename van de vrije tijd in de 60-er en 70-er jaren nam het gebruik

toe. Het park werd gebruikt om elkaar te ontmoeten, om te sporten en naar draverijen te kijken. Bezoekers kwamen veelal met de auto naar het park. Om deze reden is in het nieuwe deel een aantal grote autobridgen gerealiseerd en een parkeervoorziening nabij het voetbalterrein van vereniging 'De Vogels'. Een belangrijke verandering ontstaat door de aanleg van de hoofdinfrastructuur rond Groningen: de A7 en de westelijke ringweg, aangelegd in 1978, de laatste zorgt voor een tweedeling in het park. Aan de kant van de stad moeten stedelijke voorzieningen als de Martinihal een tegenwicht bieden aan de eenzijdige ontwikkeling van het noorden van de stad. In het Voorpark verrijst ook een aantal semi openbare functies, zoals een scholengemeenschap en een kerk.

Door de verdere stedelijke ontwikkeling van Groningen verandert de ligging van het park in de stad. Het park wordt aan de oost- en zuidzijde omsloten door de wijken Laanhuizen en Corpus den Hoorn. Langs andere parkranden maakt de landbouwkundige functie plaats voor stadsrandfuncties als volkstuinten, bedrijven, sloperij, opslag van gevaarlijke stoffen en sportvelden. Nu nog bepalen deze functies voor een groot deel het aanzicht van de randen van het park.

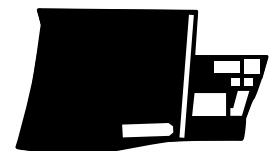

Groningen anno 1970

2e uitbreiding ontwerp 1954

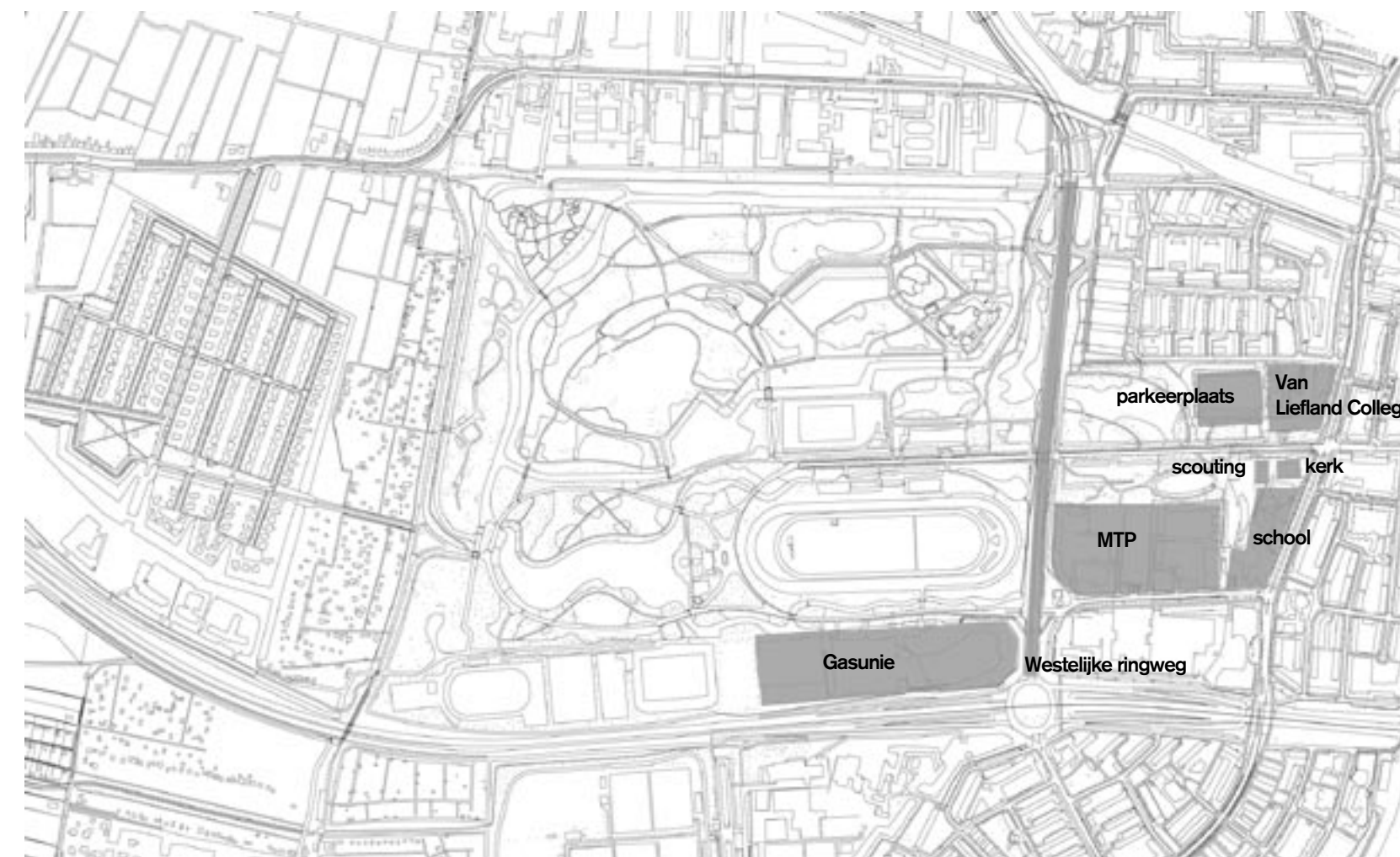
Periode 1990 - 2001

In deze periode staat het park onder grote druk om ruimte te bieden voor economische doeleinden. Op het voormalige terrein van de gevaarlijke stoffen langs de A7 is, in 1994, de Gasunie gevestigd en de ijsbaan in het Voorpark heeft plaats moeten maken voor het Martini Trade Park kantorencomplex en ten noorden van de Concorsostraat is een uitbreiding van het Noorderpoort College gerealiseerd en een parkeerplaats. Ten zuiden van de Concorsostraat is een kerk gebouwd evenals de Van Liefland school. Aan de westzijde van de volkstuinten wordt de woonwijk Buitenhof gerealiseerd.

Het park wordt weliswaar gebruikt maar het gaat vooral om korte bezoeken: wandelen, joggen, sporten, hond uitlaten of om door het park te fietsen. Slechts een enkele voorziening voorziet in een grote behoefte, zoals de kinderboerderij.

Groningen anno 2000

Stadspark anno 2002.

2.2 huidige situatie

Functioneren en ruimtelijke structuur

Een analyse van de huidige inrichting leert dat het park kwaliteiten en potenties heeft maar er zijn ook belangrijke knelpunten die een goed functioneren van het Stadspark in de weg staan.

Sterke punten van het Stadspark zijn de omvang, het cultuurhistorische Springerpark en de ecologische kwaliteiten van het nieuwere parkdeel aan de noordzijde. Ook de stadscamping en de kinderboerderij dragen bij aan de veelzijdigheid van het Stadspark.

Zwakke punten zijn het ontbreken van duidelijke randen van het park, het gebrek aan uitwisseling met aangrenzende gebieden, het gebrek aan attractieve functies, de slechte bereikbaarheid, het dichte karakter en het gebrek aan structuur in het park. Het park staat deels bekend als sociaal onveilig en de inrichting maakt, mede door achterstallig onderhoud, een slechte indruk.

Omvang en gebruik

Voor Nederlandse begrippen is het Stadspark met 140 ha een groot park. Ter vergelijking: het Vondelpark in Amsterdam is ca 56 ha, het Zuiderpark in Den Haag is 110 ha, de Haarlemmerhout in Haarlem is 45 ha en het Central Park in New York is 340 ha groot. Het Stadspark is vrijwel even groot als de Groningse binnenstad.

De huidige geringe recreatieve betekenis staat niet in verhouding tot de omvang van het Stadspark en de inspanningen die nodig zijn voor instandhouding. Gemeten naar deze factoren komen er te weinig bezoekers naar het park. Dat wordt voor een deel veroorzaakt door fricties in het huidige functioneren. Als gevolg van veranderingen in de vrijetijdsbesteding staat het gebruik van het Stadspark onder druk. Door de grote toename van de welvaart en de daarmee gepaard gaande toename van de mobiliteit is de actieradius voor recreatief gebruik sterk vergroot. Mensen leggen in het weekend grote afstanden af om naar het strand, de bossen of natuurgebieden te gaan of kiezen voor een weekend Schiermonnikoog. Het Stadspark moet concurreren met deze bestemmingen maar ook met een bezoek aan Ikea, een terrasje pikken of funshoppen. De bezoeker die vertier en vermaak zoekt komt in het park echter niet aan zijn trekken. Er zijn weinig voorzieningen en, afgezien van de draverij en de sportaccommodaties, kent het park slechts een beperkte programmering van

evenementen of manifestaties.

Ook zijn er weinig specifieke attracties. Een gunstige uitzondering is de kinderboerderij. Deze voorziening trekt nog de meeste mensen. De rest van het park wordt vooral bezocht door omwonenden, natuurliefhebbers, rustzoekers en gebruikers van de sportvoorzieningen. In aantallen gerekend is het gebruik echter onvoldoende. De aantrekkingskracht van het park laat te wensen over om in het recreatieve aanbod een duidelijke voorkeurspositie te kunnen innemen.

Stadsparkpaviljoen

Sinds jaar en dag heeft deze kroon op het werk van Jan Evert Scholten moeite om de haar toegedichte rol als dé uitspanning in het Stadspark waar te maken. Het paviljoen heeft te weinig aantrekkingskracht en leidt een marginaal bestaan. De inrichting doet gedateerd aan en mist allure. De buitenruimte is evenals het gebouw, toe aan een grote opknapbeurt. De nog vrij recent toegevoegde serre draagt ook niet bij aan het cachet van de uitspanning. Een bijzonder element in de buitenruimte van het paviljoen is een goed gebruikte jeu de boules baan bij de voormalige volière.

Begrenzing

Van oudsher is het park aan de oostzijde verbonden met het stadswegsysteem door de Concourslaan en de Leonard Springerlaan. Door de komst van het Martini Trade Park kantorencomplex heeft de laatste verbinding aan belang ingeboet. De verbindingen en raakvlakken met de Parkweg en de Paterswoldse weg zijn nog steeds van groot belang voor de relatie met de binnenstad. De meeste bezoekers komen ook via deze kant naar het park. In andere randen van het park doen stadsrandfuncties en infrastructuur afbreuk aan de stedenbouwkundige inbedding in de stad en het functioneren van het park. Op plaatsen waar dit ongewenst is, beperken niet openbare functies het gebruik en de beleving van het park. Aan de zuid- en oostzijde zorgen de A7 en de westelijke ringweg voor geluidsoverlast. Ook vormen de grote wegen een belemmering voor de bereikbaarheid, vooral voor bewoners uit aangrenzende woonwijken. Aan de noordzijde bevindt zich het gemengde bedrijventerrein Peizerweg. Doordat achterkanten aan het park liggen is dit een weinig aantrekkelijke rand van het Stadspark. Het park is vanuit

Binnenstad en Stadspark, Groningen

dit gebied ook niet toegankelijk. De geplande HOV-as zal deze situatie eerder verslechteren dan verbeteren.

De aansluiting tussen park en stad biedt nog de meeste kansen ter hoogte van de wijk Laanhuizen. De parkrand is nu weinig uitnodigend en er is geen enkele ruimtelijke relatie tussen park en bebouwing. Door herinrichting van de parkrand zou met relatief beperkte middelen de relatie wél tot stand kunnen komen.

Ontsluiting en parkeren

In tegenstelling tot veel andere parken is het Stadspark voor een groot deel toegankelijk voor de automobilist. Het oude Springerdeel met de camping, de sportvoorzieningen langs de A7 en het gebied rond het voetbalveld in het centrum van het Stadspark zijn met de auto bereikbaar.

Dit biedt het voordeel dat bezoekers worden aangetrokken die het park anders niet of minder vaak zouden bezoeken. Auto's in het park dragen ook bij aan de levendigheid en sociale controle in het park. Anderzijds doen auto's in het park afbreuk aan de beleving van de wandelaar en fietser die rust zoeken en onbekommerd gebruik willen kunnen maken van de brede paden in het park. Het parkeerterrein in het centrum van het park wordt 's avonds gebruikt als ontmoetingsplek voor prostitutie. Dit gebruik zorgt voor ergernis bij andere bezoekers. In de avonduren draagt dit gebruik bij tot gevoelens van onveiligheid. Op veel plaatsen in het park ontbreekt een heldere toegang en verbinding voor langzaam verkeer met de omgeving. Entrees liggen verstopt of zijn afwezig. Ook ontbreken duidelijke doorgaande routes die het park verbinden met stad en buitengebied.

Beeld en structuur

In de verschijningsvorm spreken elementen met een duidelijke signatuur het meest tot de verbeelding. In dit opzicht wint het oude Springerpark het van de latere toevoegingen. De vormtoren van Concourslaan, drafbaan en grote vijver met het Stadsparkpaviljoen spreekt nog steeds aan. Het sterk verwaarloosde arboretum, met monumentale en bijzondere bomen, kan ook tot de categorie aansprekende beelden worden gerekend. In het nieuwere deel hebben de vijver en de open ruimte bij de heuvel enige visuele betekenis. Die visuele

Zuiderpark, Rotterdam; ca 110 ha

Stadspark , Groningen; ca 140 ha

Haarlemmerhout, Haarlem; ca 45 ha

Vondelpark, Amsterdam; ca 110 ha

Groningen toekomst

aantrekkingskracht mist het natuurlijk ingerichte parkdeel aan de noordzijde van het park. Parkelementen zijn hier te kleinschalig en weinig samenhangend vormgegeven. Het natuurlijke parkdeel ontbeert daardoor een duidelijke identiteit. Ook is er gebrek aan hiërarchie in de basisinrichting van paden, waterlopen en beplanting. De waterstructuur en het padensysteem zijn niet helder in hun beloop. Hoofd- en nevenstructuren zijn niet goed te onderscheiden. Een storende factor die hier nog bij komt is het gebrek aan openheid. Het natuurlijk ingerichte parkdeel kent weinig doorzichten en oriëntatiepunten. Door de plaatselijk zeer dichte beplanting werkt dit een gevoel van onveiligheid in de hand. Met als gevolg dat de recreatieve aantrekkingskracht van en het bezoek aan dit parkdeel beperkt zijn.

Bodem en waterhuishouding

Het Stadspark is gelegen op veen en klei-op-veenbodems. Kenmerkend hiervoor zijn de beperkte draagkracht en hoge grondwaterstanden. Deze vormen een ongunstigegangssituatie voor de huidige parkinrichting. Veel bomen, en vooral duurzame soorten als eik en beuk, groeien hierdoor slecht of vallen om bij stormen. Typerend voor deze problematiek is de situatie in het Springerpark waar

het bomenbestand grotendeels in slechte staat verkeert. Ook de laanbeplanting van de Concourslaan is een punt van zorg. De monumentale beplanting is al twee keer vervangen, door iepziekte en de behoefte aan brandhout gedurende de tweede wereldoorlog. De huidige in 1945 aangeplante beuken lijken ook geen lang leven beschoren. De beuken hebben zichtbaar te lijden van de natte groeiplaatsomstandigheden. Veel bomen groeien kwarig en er is veel uitval. Door het natte karakter van het gebied zijn ook de grasvelden vaak drassig en is veel onderhoud nodig aan paden en sportvelden. Anderzijds vormen het natte karakter, de plaatselijk aanwezige kwel, de venige bodemopbouw en het slechte bomenbestand typerende milieuomstandigheden voor in het gebied thuishorende leefgemeenschappen, van planten en dieren. Ook de waterkwaliteit in het park laat te wensen over. Hoofdoorzaak is dat het stedelijke systeem voor de afvoer van hemelwater in directe verbinding staat met het parkwater.

plannen en ontwikkelingen

Er zijn verschillende plannen en ontwikkelingen die van invloed zijn op de toekomst van het Stadspark.

Verkeer en vervoer

Door de aanleg van de HOV-as, met bushaltes aan het park voor de eveneens van deze nieuwe weg gebruikmakende stadsbus, en in de toekomst de tramverbinding op de Paterswoldse weg, wordt het park beter bereikbaar met het openbaar vervoer. De nieuwe entree aan de A7, vanaf Laan Corpus den Hoom, zal het park vooral vanaf de zuidzijde beter bereikbaar maken voor de fietser en voetganger. Het park komt door deze ingrepen nadrukkelijker in de stad te liggen. Voor bewoners uit de (toekomstige) woonwijken Ter Borgh en Piccardthof zal het park een belangrijk doorgangsgebied zijn om op de fiets naar het centrum te gaan en andersom. Ook door de stedelijke uitbreiding bij Hoogkerk zal de directe omgeving van het park van kleur gaan verschieten. Het park zal door deze ontwikkelingen meer deel gaan uitmaken van het recreatieve en utilitaire netwerk van de stad.

Watervisie/waterschap en gemeente

Er zijn plannen om de waterhuishouding te verbeteren. Het waterstructuurplan voor de westrand van Groningen brengt samenhang in de watersystemen in de westelijke stadsrand. Voor het Stadspark is vooral het watersysteem Corpus den Hoom van belang. Hoofddoelstellingen zijn het scheiden van de stedelijke afvoer van hemelwater van het vuilwater afvoer en de bestaande vijvers langs de stadsrand doorspoelbaar te maken. De scheiding van het stedelijke water en het parkwater zal belangrijk bijdragen aan de verbetering van de waterkwaliteit in het park. Dit heeft een gunstig effect op de natuurwaarden en op het recreatieve gebruik.

Drafbaan

De toekomst van de draverij staat sterk onder druk. De ontwikkelingen zijn van dien aard dat de drafspor nu al niet meer kan worden aangemerkt als hoofdfunctie voor de drafbaan. Voor de toekomst geldt zeker dat moet worden gezocht naar een nieuwe functie voor de drafbaan. Enkele jaren geleden heeft de drafbaan met de hier georganiseerde

popconcerten bewezen goede diensten te kunnen vervullen als evenemententerrein. Er is voor zulke grootschalige gebeurtenissen geen geschikte alternatieve locatie in Groningen. Op het ogenblik wordt ook de bebouwing deels gebruikt voor functies waarvoor elders in de stad geen plek is, zoals repetitieruimte voor muziekgezelschappen.

Bebouwing

Met de komst van stedelijke functies als Martini Trade Park en de Gasunie lijkt een verstedelijkingsproces in gang te zijn gezet dat nog steeds doorgaat. Op het ogenblik zijn er verschillende plannen, groen en rijp, voor nieuwbouw in en om het park. De Van Lieflandschool in het Voorpark kampt met ruimtegebrek en wil graag uitbreiden in het park. Voor het Stadsparkpaviljoen bestaan plannen om de exploitatie door middel van additionele functies en bebouwing een impuls te geven, en direct ten westzijde van het Stadspark, tussen de Peizerweg en het Buitenhof, zijn plannen voor woningbouw. In de Stadsdeelvisie Zuid wordt het Stadspark als te ontwikkelen 'Central Park' bestempeld. Daarnaast wordt in deze visie de wens geuit de integratie van

economische functies langs onder meer de randen van het Stadspark verder te onderzoeken. Met een Raads-motie van 23 april 2003 is zowel nieuwe woon- als kantoorbebouwing in het park, inclusief de zone langs de A7, overigens afgewezen.

Verstedelijking

In recente beleidsplannen, de Regiovisie, Stadsdeel Zuid en de Stad van Straks 2010, wordt een verdergaande stedelijke ontwikkeling geschetst aan de westkant van de stad Groningen. Belangrijk uitgangspunt bij de planontwikkeling is het inpassen en benutten van de aantrekkelijke landschappelijke kwaliteiten en natuurwaarden. Uitleggebieden voor wonen, bedrijvigheid, nieuwe groen- en waterstructuren, infrastructuur en wijkvernieuwingprojecten vormen samen een uitgebreid stedelijk programma voor de komende decennia. Door de centrale ligging zal het Stadspark straks een belangrijke functie krijgen in dit nieuwe stedelijke veld. Ook zal de betekenis van het Stadspark als onderdeel van het landschappelijke en recreatieve netwerk van de westelijke stadsdelen worden versterkt.

2.3 knelpunten en kansen

Park en stad

Het Stadspark verdient (nog) niet de naam die het draagt. Op het niveau van de stad speelt het Stadspark geen rol van betekenis. Het park voegt ten eerste weinig toe aan het recreatieve aanbod van de stad. In de tweede plaats heeft het park vanwege de excentrische ligging en de slechte aansluiting op de stedenbouwkundige structuur een onduidelijke positie in de stad. Ook de bereikbaarheid vanuit de binnenstad laat te wensen over.

De geringe betekenis die het Stadspark voor de Groninger (binnen)stedeling lijkt te hebben weerspiegelt zich in de verstedelijking van het park. Een voorbeeld is de betrekkelijk geruisloze inpassing van het grote kantorencomplex Martini Trade Park in het voorste deel van het park. Een dergelijke aantasting van het groen in bijvoorbeeld het Vondelpark in Amsterdam zou ondenkbaar zijn.

Aan de andere kant bieden kwaliteiten als de grootte, de strategische ligging tussen binnenstad en buitengebied, de nieuwe ontsluiting via de A7 en de aanwezigheid van een landmark van Groningen, de Gasunie, aanknopingspunten om de betekenis van het Stadspark voor de stad te vergroten. Die functie zal nog worden versterkt als gevolg van de verdere verstedelijking van de westkant van Groningen in de nabije toekomst. Door de toename van de vrije tijd zal de behoefte aan groen, recreatievoorzieningen, kunst en cultuur alleen maar groter worden. Vanwege de gunstige ligging en de ruimtelijke potenties biedt dit grote kansen voor het Stadspark. Voorwaarde is wel dat het park wordt

getransformeerd tot een park met hoge kwaliteit. Alleen dan zal de steeds kieskeuriger wordende consument kunnen worden verleid het park met regelmaat te bezoeken en kan het Stadspark een vanzelfsprekende plek gaan innemen in de recreatieve structuur van de stad.

Park en directe omgeving

Voor de relatie met de directe omgeving geldt een soortgelijke redenering. Ook hier zijn potenties aanwezig die nog niet zijn uitgebuit. Dit heeft alles te maken met de zwakke stedenbouwkundige inbedding van het park. De huidige stadsrandfuncties en de infrastructuur rond het park belemmeren een goede aansluiting met de woonomgeving. Hierdoor zijn er weinig entrees tot het park en laten de verbindingen met de woonomgeving in aantal en kwaliteit veel te wensen over. De relatie met het stadscentrum is nog het best ontwikkeld. Voeding van het park met bezoekers vindt dan ook vooral plaats vanaf de stadskant, via de Paterswoldseweg. Gebruikers die afkomstig zijn uit de directe woon- en werkomgeving getuigen overigens van een grote betrokkenheid bij het wel en wee van het park.

Parkstructuur en inrichting

De verschillende uitbreidingen hebben nooit geleid tot een zinvolle herijking van de ruimtelijke en functionele organisatie van het park. Gevolg is dat het Stadspark

niet is gestoeld op een duidelijk ruimtelijk concept, waarin wordt gedefinieerd hoe de verschillende parkdelen zich tot elkaar verhouden en wat de samenbindende factoren zijn. Opvallend daarbij is dat in de ontwikkelingsgeschiedenis van het park weinig gedaan is met de grondslag en de natte omstandigheden in het park. Nog steeds zijn de hardhoutsoorten in het park beeldbepalend en wordt veel in het werk gesteld om die bomen goede groeiplaatsomstandigheden te geven. Vochtminnende boomsoorten en natte natuur zijn nog relatief weinig aanwezig in het park.

In de structuur speelt de Concourslaan een vooraanstaande rol. Deze centraal gelegen laan vormt een hoofdelement in de ruimtelijke opbouw en de belangrijkste toegang tot het park. Uitsluitend met de Concourslaan kan het gehele park echter niet ruimtelijk worden georganiseerd. Vooral het noordelijke deel ontbeert een heldere ruimtelijke structuur. Door het gebrek aan oriëntatie en het onoverzichtelijke karakter trekt dit parkdeel weinig bezoekers.

3. AMBITIE

De schat geborgen

Het Stadspark kan worden gezien als een verborgen schat die haar rijkdom nog lang niet heeft prijsgegeven. Als het park in volle glorie wordt ontwikkeld biedt het mogelijkheden om een veel grotere betekenis voor de stad Groningen te krijgen. De uitdaging is om het Stadspark op de kaart te zetten van alle Groningers. Wat het Vondelpark of het Amsterdamse Bos is voor Amsterdam is kan het Stadspark zijn voor Groningen. De schat kan worden geborgen als het park attractiever, diverser, veiliger en beter bereikbaar wordt en meer verscheidenheid biedt, en als het voorziet in een programmering die een duidelijke toevoeging is aan het recreatieve aanbod in Groningen.

Doelstellingen

Hoofddoelstelling is het verhogen van het **maatschappelijk rendement** van het park. Uitgangspunt is het vergroten van de betekenis van het Stadspark voor de stad Groningen, het Stadsdeel zuid én de directe omgeving. Dit vindt plaats door het:

- vergroten van de recreatieve betekenis;
- vergroten van de natuurwaarden;
- vergroten van de economische betekenis van het Stadspark voor Groningen;
- behouden van het Stadspark voor de toekomst.

Het vergroten van de **recreatieve betekenis** vindt plaats door het aantrekken van meer, maar ook andere bezoekers. Naast rustzoekers en gebruikersgroepen die zich betrokken voelen bij bestaande parkonderdelen wordt ingezet op het aantrekken van de stedeling die zoekt naar cultureel vermaak. Bestaande functies worden daartoe verbeterd en nieuwe worden toegevoegd. Door het aanbrengen van een zonering kunnen parkdelen worden ingericht voor verschillende typen functies en worden mogelijke conflicten tussen doelgroepen vermeden. Uitgangspunt is dat de nieuwe functies het park in elk jaargetijde een zekere aantrekkingskracht geven, zodat jaarrond bezoek ontstaat. Ander uitgangspunten zijn het verbeteren van de bereikbaarheid en ontsluiting, het vergroten van de veiligheid, de structuur en de aantrekkelijkheid van het park en het verbeteren van de basisinrichting bestaande uit beplanting, water en paden.

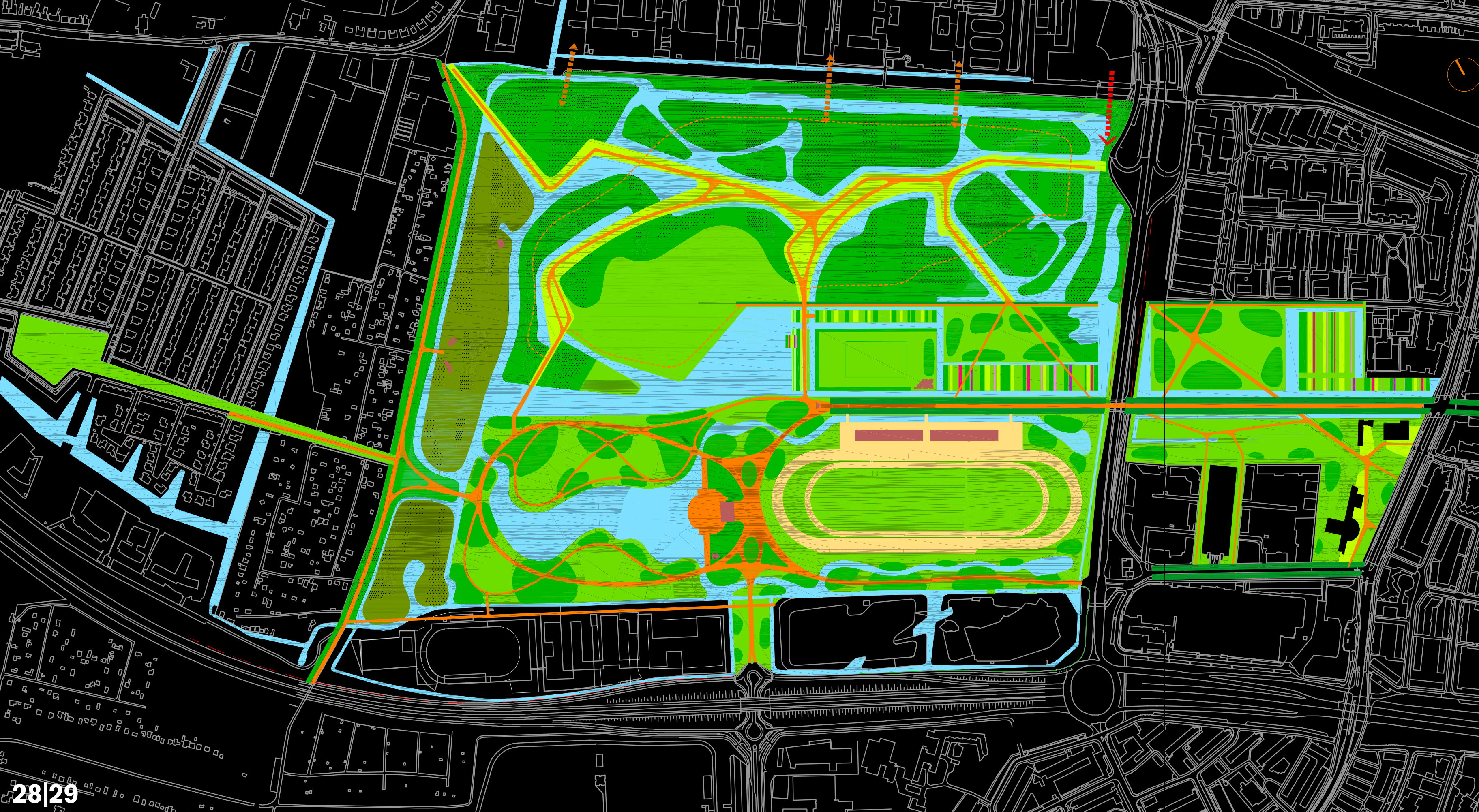
Het vergroten van de **natuurwaarden** in het park vindt plaats door bestaande natuurwaarden uit te breiden en nieuwe te introduceren. Daarbij wordt ingespeeld op de bodemkundige situatie en de natte omstandigheden in het park. Bestaande en nieuwe natuurwaarden worden verbeterd en gerealiseerd door verschillen in het park te vergroten, de waterhuishouding te verbeteren en ruimte te bieden voor het realiseren van ecologische verbindingen met het buitengebied (Peizer- en Eeldermaden en Paterswoldsemeer).

Het vergroten van de **economische betekenis** voor de stad Groningen vindt plaats door het park en de parkinrichting mede in dienst te stellen van het cultuurotoerisme. Zowel op indirecte als op directe wijze kunnen hierdoor inkomsten worden gegenereerd. Indirect kan dit gebeuren door het parkconcept deels te laten aansluiten bij het imago van Groningen als cultuurstad. In de directe sfeer kan dit plaatsvinden door bestedingen te bevorderen die samenhangen met of zelfs direct voortvloeien uit het parkbezoek. Hiertoe worden functies onder het thema kunst en cultuur in het park geïntroduceerd. Wellicht zou het park ook een rol kunnen spelen bij het versterken van de identiteit van de stad Groningen als geheel. Daarbij wordt gedacht aan ontwikkelingen als Energy Valley*. Het park zou daarbij ruimte kunnen bieden aan paviljoens ten behoeve van educatie en voorlichting. De relatie van de Gasunie met Groningen en het Stadspark zou daarbij kunnen worden verstevigd.

Het behouden van het Stadspark voor de **toekomst** vindt primair plaats door het vergroten van de functionele betekenis van het park en door het versterken van de ruimtelijke verankering in de stad. Het inbouwen van flexibiliteit biedt de mogelijkheid om in te spelen op toekomstige functieaanpassingen. Door het ontwikkelen van goede stedenbouwkundige randen en het creëren van een duidelijke begrenzing van het park wordt een halt toegevoerd aan de sluipende verstedelijking in de afgelopen decennia.

* Energy Valley is een initiatief van overheden en bedrijfsleven dat erop is gericht om bestaande activiteiten op energiegebied in Noord-Nederland uit te laten groeien tot een cluster van nationale en internationale betekenis. Hoofddoelstelling van Energy Valley is het behoud en de uitbouw van de werkgelegenheid in de energiesector in Noord-Nederland.

Plankaart

4. HET STADSPARK STRAKS

4.1 concept: drie parken!

Driedeling

De grootte van het Stadspark en de verschillen in inrichting en bereikbaarheid bieden uitgelezen mogelijkheden om verschillende doelgroepen, gedragstypen en interessevelden een eigen plek te geven. Het aanbrengen van een zonering is hiertoe het geëigende middel. Door verschillen aan te brengen tussen druk en rustig, tussen meer stedelijk en meer natuurlijk ingerichte plekken en tussen een romantische en meer kosmopolitische sfeer wordt de bezoeker een scala aan keuzemogelijkheden in het Stadspark aangeboden. Ruimtelijk wordt dit zonerings-idee vormgegeven door een driedeling in het park tot stand te brengen:

- het **Springerpark** voor verpozing, rust en onbekommerd genieten van romantische beelden;
- het **Natuurpark** voor rust en natuurbeleving pal bij de binnenstad: goed bereikbaar en toegankelijk. Door in te spelen op de hoge grondwaterstand en de venige bodems zal het accent worden gelegd op de ontwikkeling van natte natuur;
- de **Park Boulevard** voor cultureel vertier. Een centraal gelegen parkdeel waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, waar voorstellingen en evenementen worden gehouden en dat (landelijke) bekendheid geniet door de uitgelezen en typisch Groninger programmering.

Twee lijnen

De nieuwe opzet van het Stadspark wordt ruimtelijk ondersteund door middel van twee lijnen:

- de **Concourslaan** wordt in oude luister hersteld en deze wordt sterker dan nu al het geval is weer een hoofdader van het park ;
- de **Natuurparklaan**, een tweede hoofdader, wordt gevormd door een opgevoerde langzaamverkeersverbinding met laanbeplanting tussen de Park Boulevard en het Natuurpark.

Omgeving

Het parkconcept wordt ondersteund met een aantal voorstellen voor transformatie van de randen. Dit met het oog op het vergroten van de sociale veiligheid. Bovendien wordt er gezorgd voor voeding met bezoekers. De verankering in de omgeving wordt geregeld door het aanbrengen of verbeteren van verbindingen met Corpus de Hoor en de directe omgeving van het voorpark.

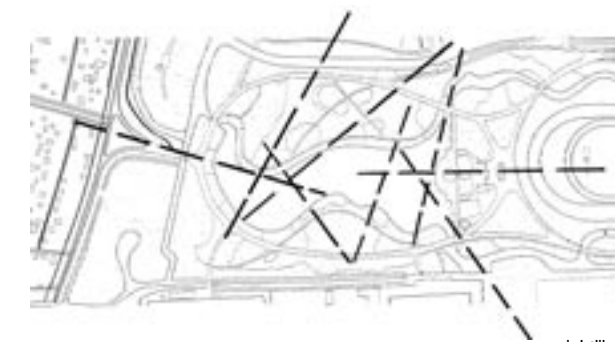
4.2 Springerpark

Kwaliteit en samenhang

Het Springerpark beslaat het zuidelijke deel van het Stadspark dat is opgespannen tussen de Parklaan/ontsluitingsweg bij de Gasunie en de Concourslaan. Hoofduitgangspunt is het verbeteren en restaureren van de aanwezige kwaliteiten, en versterken van de ruimtelijke samenhang. Door de aanleg van de westelijke ringweg en het Martini Trade Park is veel van de oorspronkelijke kwaliteit en eenheid van het Springerpark verloren gegaan. Het getuigt van realisme om te onderkennen dat de oude situatie niet meer terug te brengen is. Anderzijds zijn er wel mogelijkheden om de inrichting te verbeteren. De structuurvisie voorziet in een gerichte aanpak voor de verschillende onderdelen van het Springerpark: vijverpark, nieuwe entree, drafbaan en voorpark.

Vijverpark

Voor het parkgedeelte rond de vijver, het eigenlijke Springerpark, wordt uitgegaan van het in ere herstellen van oorspronkelijke kwaliteiten zoals padenpatroon, beplantingsgroepen en zichtlijnen. Op het ogenblik heeft het vijverpark te lijden onder achterstallig onderhoud. Dit uit zich onder meer in de slechte staat van bomen, dichtgegroeide doorzichten, een verwaterd padenstelsel. Ook de inrichting van het Stadsparkpaviljoen en directe omgeving is hard aan een opknapbeurt toe.

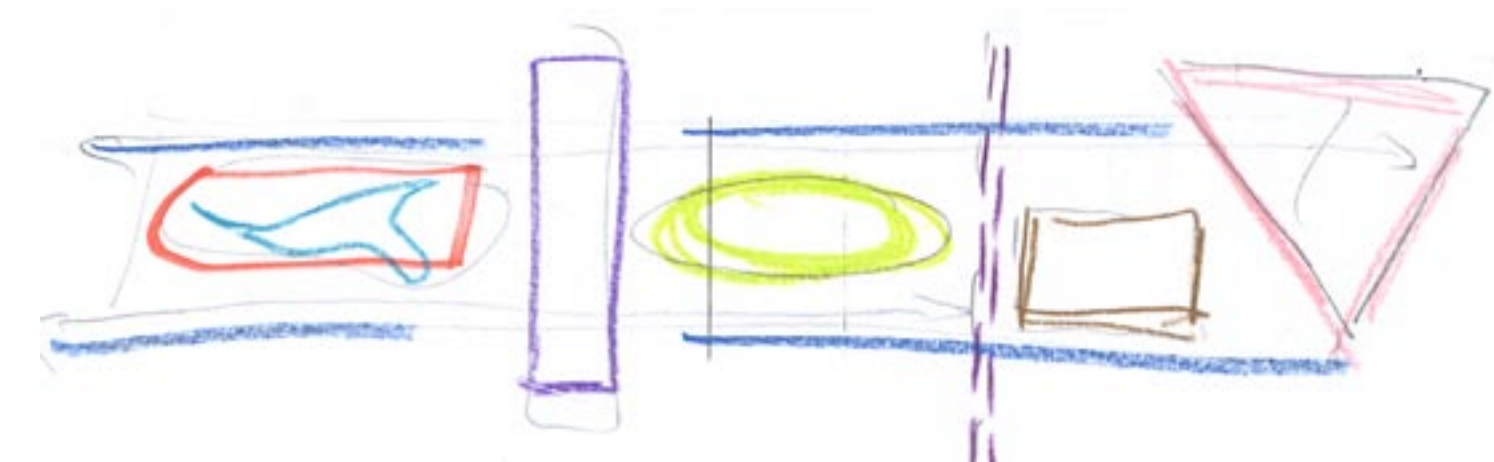
zichtlijnen

beplanting

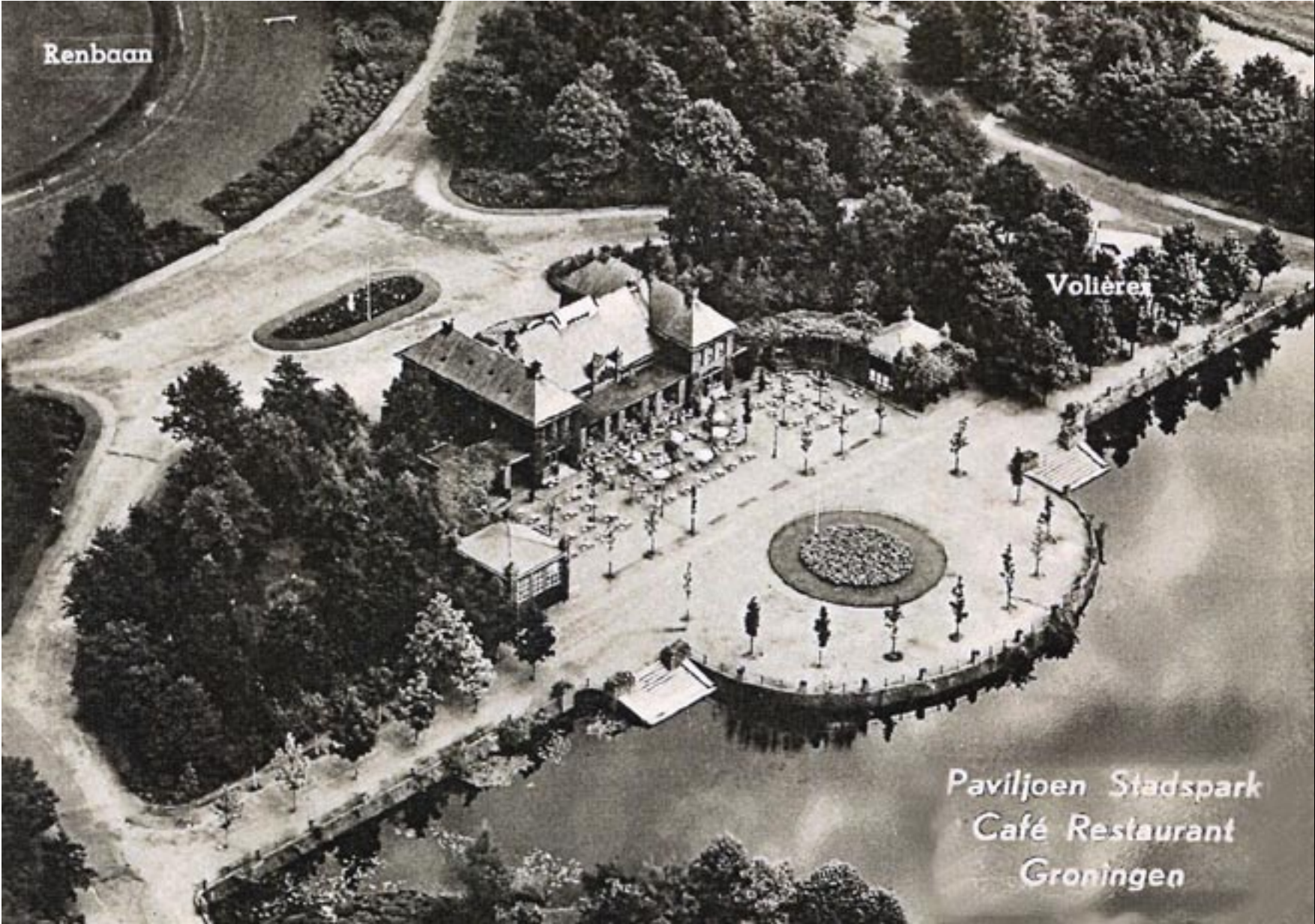
paden

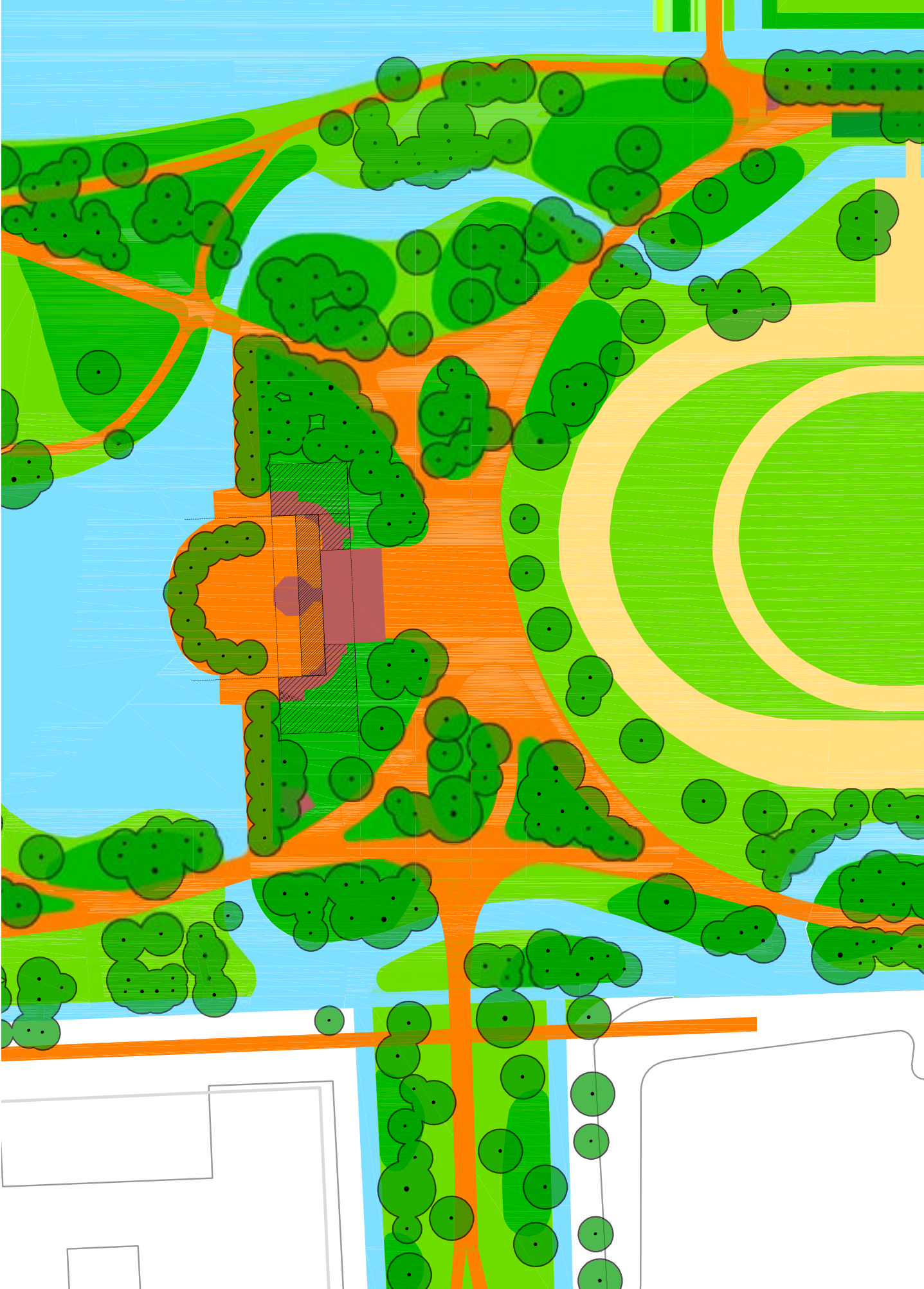
Nieuwe entree
De geplande ontsluiting vanaf de A7 en Corpus den Hoom zorgt voor een geheel nieuwe positie van het Stadspark in de stad. De betekenis van het Stadspark voor het Stadsdeel Zuid kan nu eindelijk worden vormgegeven. Ook voor de interne organisatie van het Stadspark heeft de nieuwe ontsluiting grote consequenties. De nieuwe entree voert rechtstreeks naar het hart van het park. Verwacht mag worden dat het gebruik hierdoor sterk zal verbeteren. Het Stadsparkpaviljoen krijgt een centralere positie in het park en wordt beter bereikbaar. Dit biedt perspectief voor een verbetering van de exploitatie van de uitspanning. Om te voorkomen dat de nieuwe entree vanaf Corpus den Hoom een soortgelijke splijtzwam wordt als de westelijke ringweg zal deze zo worden ingepast dat de eenheid tussen drafbaan en vijverpark behouden blijft. De verbindende functie van het Stadsparkpaviljoen en het voorplein in de drie-eenheid: vijverpark, entree en drafbaan, blijft intact. De volgende uitgangspunten zijn van toepassing op de herinrichting van de nieuwe entree: behoud van de structuur van het oorspronkelijke Springerpark, parkeren nabij de nieuwe hoofdontsluiting in het centrum van het park, creëren van een nieuwe aanhechting van de entree op de Concourslaan met aandacht voor wandelaars, fietsers en zichtlijnen.

Paviljoen Stadspark ca. 1925

Detail nieuwe entree
Voor de nieuwe entree van het Stadspark is een globaal ontwerp gemaakt. De landschappelijke vormgeving van Springer vormt de leidraad voor de inpassing van de nieuwe weg aan de zuidkant en de aanpassing van de Concourslaan aan de noordkant van het paviljoen. Het nieuwe entreegebied is zo vorm gegeven dat de centrale positie van het Stadsparkpaviljoen in het gebied gehandhaafd blijft. De exacte situering van paden, autoverkeeroutes en aanpassingen aan de beplanting zullen in een nadere uitwerking van het entreegebied vorm gegeven moeten worden. De ruimte voor het parkeren is zeer beperkt aanwezig. In de structuurvisie zijn verschillende opties overwogen: parkeren aan weerszijden van de nieuwe onsluitingsweg, aan de buitenzijde van de drafbaan of op het binnenterrein. Al deze oplossingen hebben voor- en nadelen. Uiteindelijk is gekozen voor een parkeer-oplossing net buiten het Springerpark, ten noorden van het voetbalveld van de Vogels. Voor de mogelijke nieuwbouw bij het Stadsparkpaviljoen zijn stedenbouwkundige randvoorwaarden geformuleerd. Het belangrijkste uitgangspunt daarbij is het behoud van het openbare karakter en van de centrale positie van het paviljoen in ruimtelijke en functionele zin. Bij eventuele uitbreiding is het belangrijk dat de beplanting aan weerszijden van het gebouw behouden blijft evenals de symmetrische opzet en de zichtlijnen aan voor- en achterzijde. Ook zou de uitbreiding ondergeschikt moeten zijn aan de hoofdmassa.

Detail entreesituatie

Drafbaan

De drafbaan vormt van oudsher de grootste open ruimte en belangrijkste plek in het Stadspark. In functionele zin heeft de drafbaan echter sterk aan betekenis ingeboet. Door de sterke vermindering van het aantal draverijen en de tanende belangstelling voor deze sport ligt de drafbaan er betrekkelijk functieloos bij. De structuurvisie zet in op een strategie van revitaliseren. De optie is om hier, naast de draverij, functies te herbergen en evenementen te laten plaatsvinden waarvoor elders in de stad geen ruimte is. Voorbeelden zijn popfestivals, zoals hier eerder zijn gehouden en evenementen zoals start ballonvaarten. De programmering van dit en andere evenementen en festivals in het Stadspark kan een uitkomst zijn. Voor de herinrichting van de drafbaan en directe omgeving gelden verder de volgende uitgangspunten: vernieuwing van de bebouwing met oriëntatie naar de Concourslaan en met functies die bijdragen aan het park en waarvoor elders geen plaats is; realiseren van voldoende opstelcapaciteit voor de draverij; drafbaan voorzien van goede ontsluiting; onderzoeken of parkeren op het binnenterrein een optie is op dagen dat er geen draverij of festival is en behoud van zichtlijnen naar het Stadsparkpaviljoen. In het algemeen geldt dat de drafbaan meer onderdeel van het park moet worden. Daartoe dient deze een veel meer openbaar karakter te krijgen.

Martini Trade Park

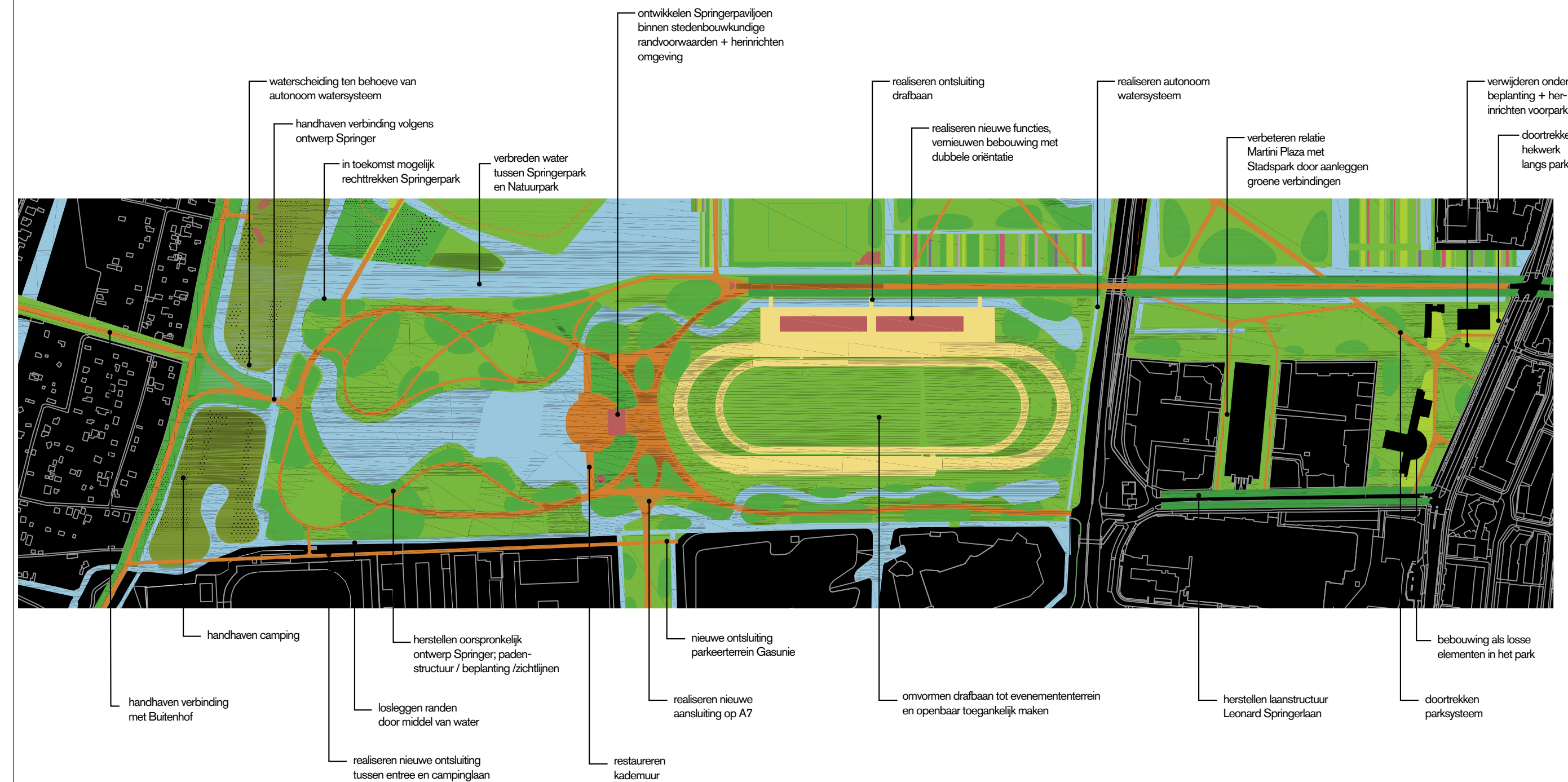
De relatie tussen het Stadspark en het Martini Trade Park (MTP) is nooit goed uit de verf gekomen. De stedenbouwkundige opzet van het MTP biedt de mogelijkheid om de parksfeer door te zetten tot in het kantorencomplex. Echter door de aanwezigheid van het parkeerterrein tussen de beide superblokken van het MTP blijven het kantorencomplex en het park twee gescheiden werelden. De structuurvisie voorziet in verbetering van deze situatie. Uitgangspunten zijn: versterken van het laankarakter van de Leonard Springerweg en terugdringen van de betekenis van de auto ten gunste van de voetganger in deze weg en het realiseren van groene verbindingen voor voetgangers tussen het MTP en het park.

Voorpark

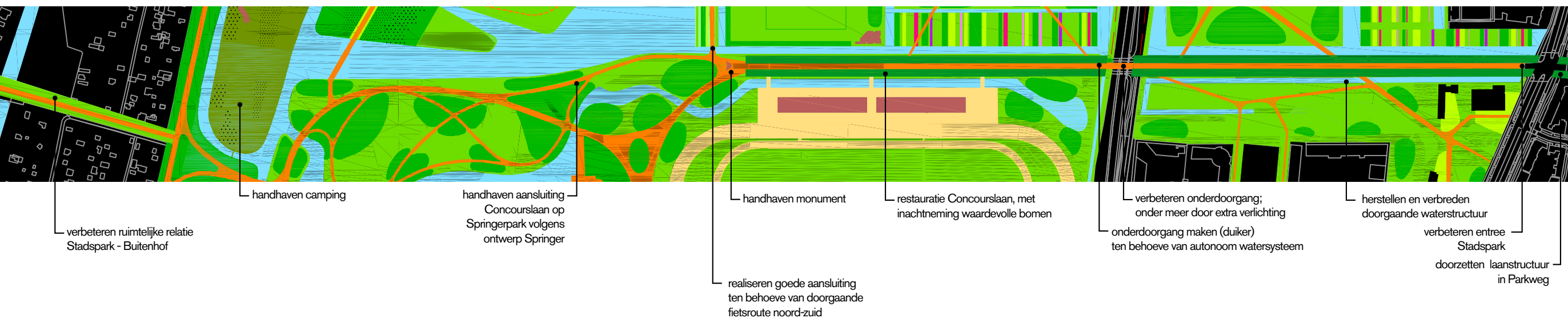
Het voorpark vormt de entree van het Stadspark vanuit de stad. De inrichting van het voorpark moet uitnodigen om deze uiterst belangrijke functie goed te kunnen vervullen. Ten opzichte van de huidige situatie zal het voorpark daartoe belangrijk moeten worden aangepast. Hoofdzak is het realiseren van meer openheid. Door het verwijderen van overvloedige beplanting en opstallen en het los leggen van bestaande bebouwing zal het Stadspark zich veel meer naar buiten presenteren. Door daarbij het maaiveld éénduidig in te richten, een samenhangend padenstelsel te ontwikkelen en rekening te houden met belangrijke zichtlijnen worden de bestaande functies en elementen in het voorpark geïntegreerd tot één geheel. De ruimtelijke kwaliteit van het voorpark zal hierdoor sterk toenemen. De relatie met de binnenstad wordt verder versterkt door het realiseren van stedelijke functies in de vorm van horeca, kiosk e.d. in de directe nabijheid van de Concourslaan. In het voorpark bevindt zich een restant van een meander van de Drentse Aa, vanuit cultuurhistorische overwegingen dient deze behouden te blijven. Sluitstuk van de herinrichting van het voorpark vormt een goed vorm gegeven entreepartij waarin een hekwerk met allure en mooie verlichting opgenomen worden.

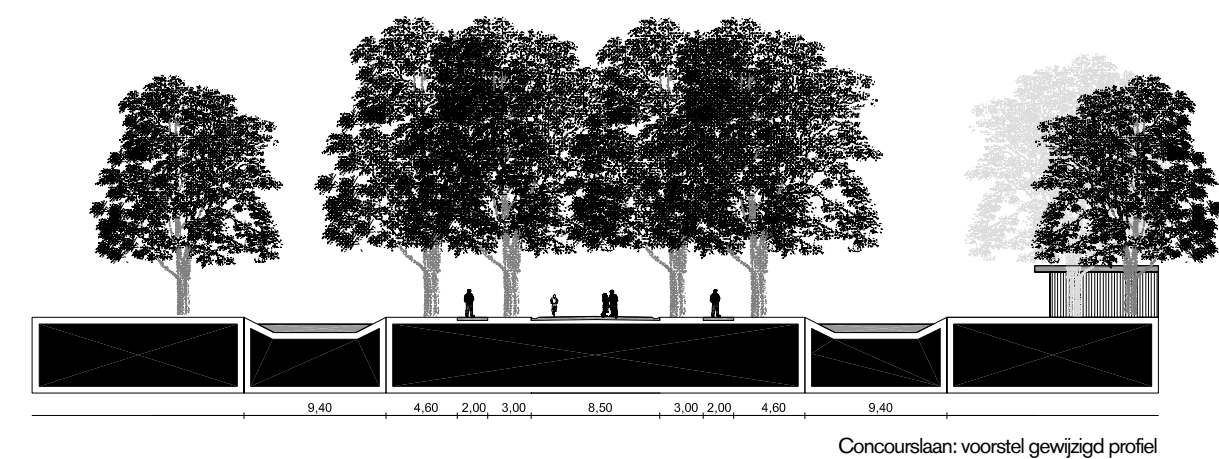

4.3 Concorso laan

De Concorso laan is van oudsher de hoofdader van het Stadspark. De laan is de hoofdtoegang tot het Stadspark en de verschillende parkonderdelen, drager van de ruimtelijke structuur en dé hoofdwandel- en fietsroute van het park. Die functies blijven voor de toekomst behouden. De betekenis van de laan zal worden versterkt door de laan echt weer in oude luister te herstellen en door het uitbreiden van de publieksfuncties in het park. De laanbeplanting verkeert in slechte staat. Opzet is de laan weer de grandeur te geven die past bij deze hoofdlaan. Dit vergt uiterste zorgvuldigheid ten aanzien van het bomenbestand. Immers, hoe vervang je verloren gegane bomen door nieuwe bomen, die een ontwikkelingsperspectief hebben om tot prachtige laanbomen uit te groeien, tussen de bestaande beuken? Hoe, en wanneer vervang je kwalitatief slechte bomen en welke soort is het meest geëigend? Waarschijnlijk moet de uitvoering in fasen plaatsvinden. Met de toekomstige veranderingen van het park zullen ook andere aanpassingen nodig zijn van de Concorso laan. Uitgangspunten voor herinrichting zijn: verbeteren van de doorstroombaan voor het park, de toegankelijkheid van parkdelen, de veiligheid en de ruimtelijk structurerende betekenis van de laan door profielaanpassing en herstel van de laanbeplanting.

tuinen

kunst

avondgebruik

theater

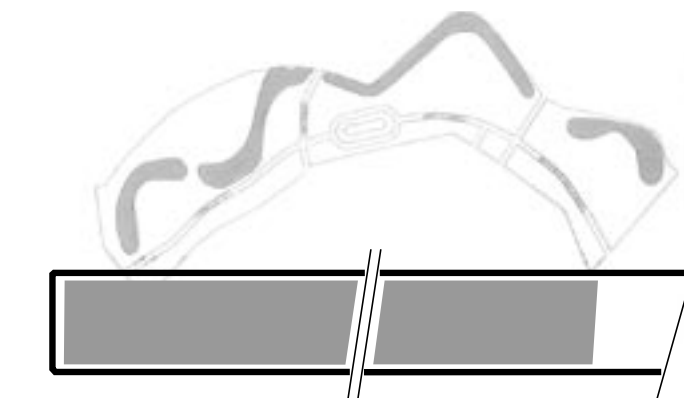
manifestaties

manifestaties

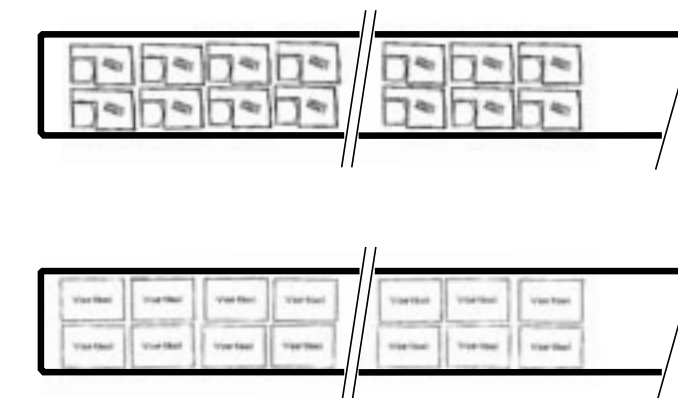
architectuur

4.4 Park Boulevard

Het realiseren van de Park Boulevard met nieuwe attracties is een belangrijke ingreep in de huidige parkopzet. Deze centraal gelegen zone zal het Stadspark krachtig op de kaart van Groningen en wellicht daarbuiten zetten. Met nadrukkelijk behoud van waardevolle historische eenheden, zoals de 'coniferentuin' en het 'arboretum' en met respect naar bestaande overige beplanting zullen onder het thema kunst en cultuur functies in het park worden geïntroduceerd. Deze kunnen bijdragen aan het vergroten van het aantal bezoekers en zich tevens goed verhouden tot het recreatieve gebruik van het park. Het thema kunst en cultuur sluit aan bij het culturele imago van Groningen en biedt de mogelijkheid om enkele belangrijke trends in het recreatieve gedrag met elkaar te verenigen: culturele interesses en vertier en vermaak in de vorm van voorstellingen en manifestaties. Het thema wordt vormgegeven door tijdelijke en permanente functies in de Park Boulevard te programmeren.

schaalvergelijking Noorderplantsoen

schaalvergelijking Grote Markt en voetbalvelden

schaalvergelijking Biënnale Venetië

Gedacht wordt aan:

- beeldende kunst: paviljoens, biënnale-achtige opzet, dependance van het Groninger museum, beelden in het park;
- podiumkunsten: openluchttheater of met behulp van tijdelijk huisvesting (tenten) organiseren van concerten, dansfestivals e.d.;
- evenementen: boulevard of broken dreams, parade, kermis of circus (locatie in voorpark);
- kleinschalige horeca gecombineerd met de huidige waardevolle parkinrichting en
- nieuwe park- en tuinaanleg.

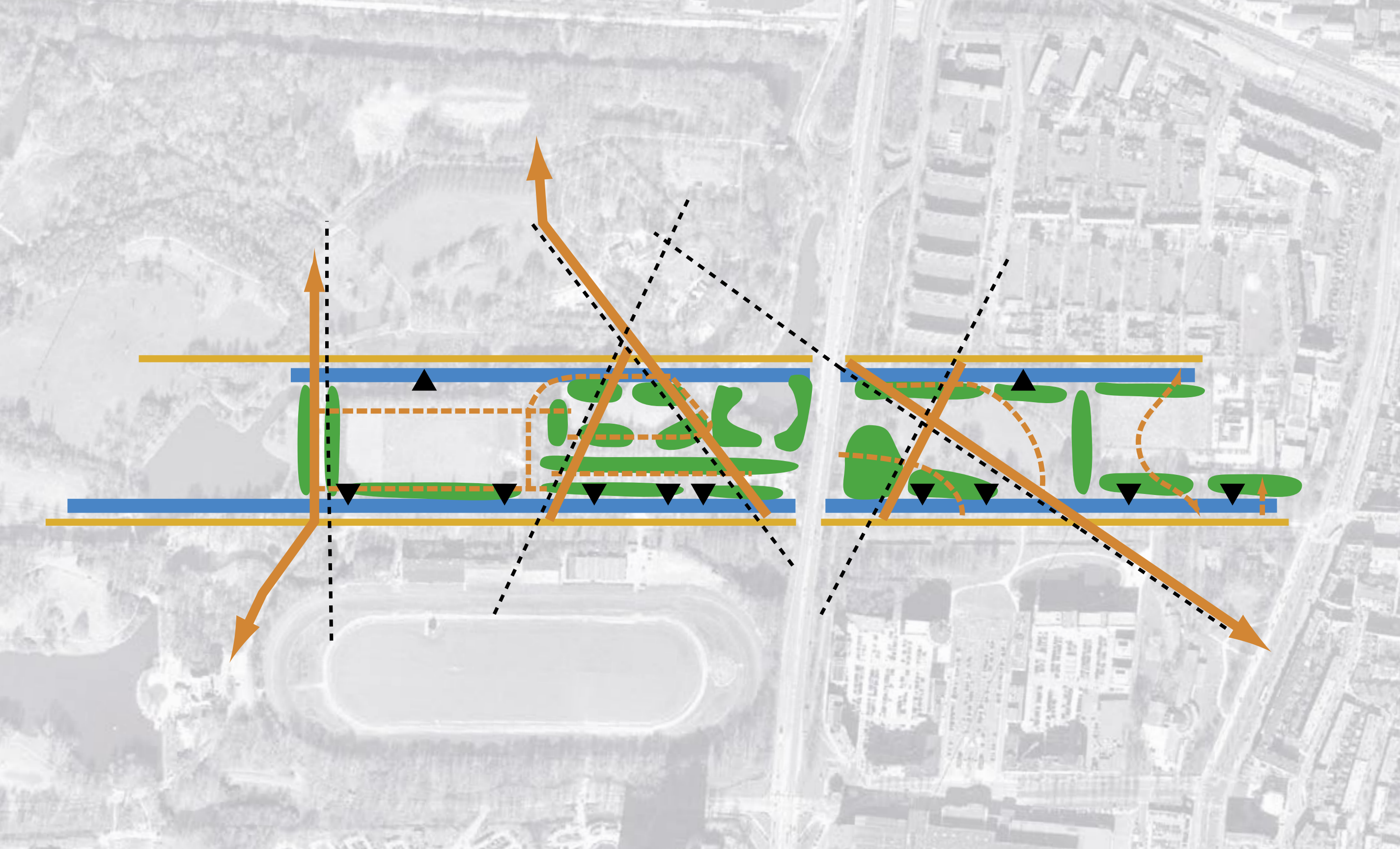
Maar initiatieven zoals Energy Valley zou dan ook in deze zone een plaats kunnen krijgen zoals tijdelijk of permanente voorzieningen ten behoeve van voorlichting en educatie over Groningen als 'energiestad'.

aansluiten bij cultureel imago van Groningen

Bij de verdere uitwerking en invulling van dit programma zal afstemming moeten plaatsvinden met andere delen van het culturele programma voor Groningen en met de verschillende organisaties en personen die in dit veld actief zijn. Van groot belang is wel dat op korte termijn een startactie plaatsvindt waarmee een momentum wordt gecreëerd voor de daadwerkelijke totstandkoming. Gedacht kan worden bijvoorbeeld aan een spraakmakende voorstelling of tentoonstelling die onderdeel is van een programma dat ook elders in de stad plaatsvindt en waarvan de organisatie gezamenlijk ter hand wordt genomen.

Ontwikkeling

Om de Park Boulevard voor de nieuwe functie geschikt te maken zal deze zone in fasen worden voorzien van een nieuwe basisinrichting. Bestaande waardevolle elementen zoals boom- en heesterbeplanting en het arboretum en bestaande gebruiksvormen zoals voetbal zullen hier nadrukkelijk als volwaardige eenheden in worden opgenomen. Maar ruimtes die nadrukkelijk wél om transformatie vragen zijn de opslag van Stedelijk Beheer, het parkeerterrein, restgebiedjes bij het voetbalveld en nabij het Noorderpoort college. Om de zone ruimtelijk te versterken worden de bestaande sloten langs de Concourslaar verbreed. Andere uitgangspunten voor de nieuwe basisinrichting zijn: bereikbaarheid voor autoverkeer (laden en lossen), optimale toegankelijkheid voor wandelaars en fietsers, realiseren van doorzichten en oriëntatie van nieuwe functies en voorzieningen op de flankerende Concourslaar en Natuurparklaan. Overigens steeds in zorgvuldige afstemming met de historische en ecologische structuur en waarde. Ten noorden van het voetbalveld is een centraal parkeerterrein gedacht en aan de grote vijver een mogelijkheid voor verhuur van bootjes en het te water laten van kano's of kleine bootjes.

water

zichtlijnen

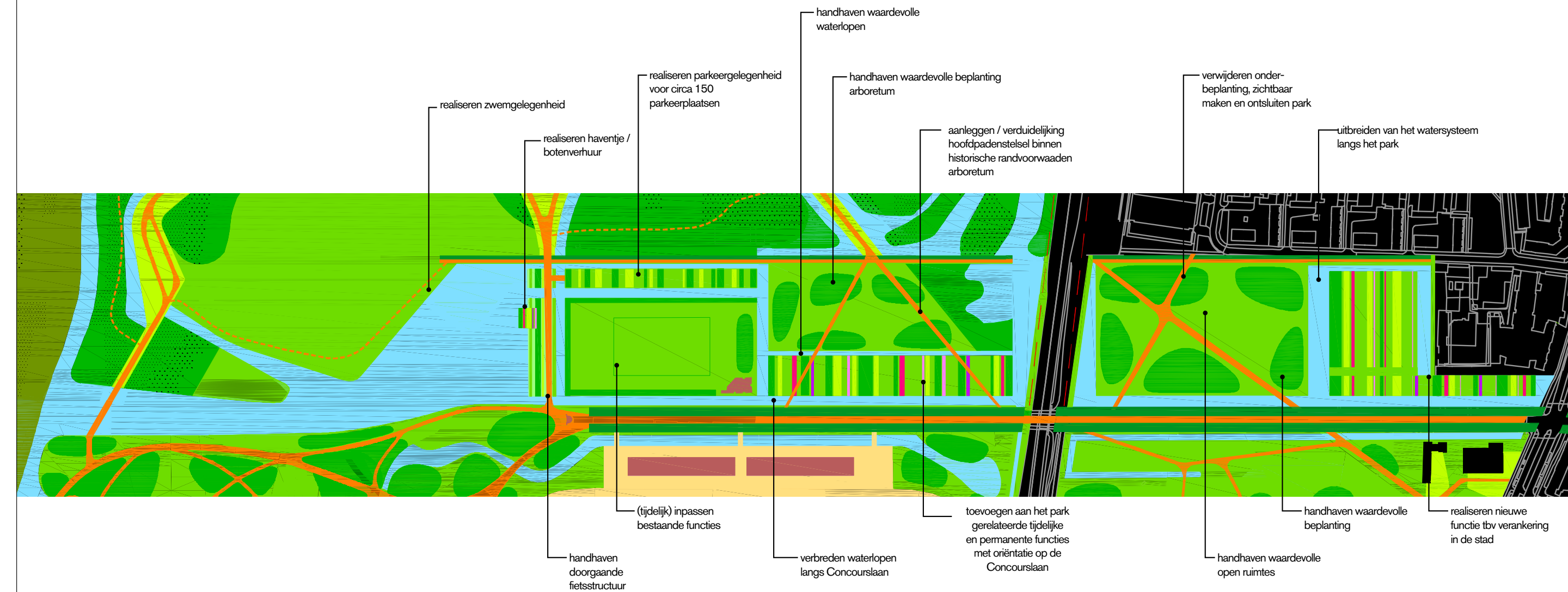
oriëntatie

handhaven beplanting

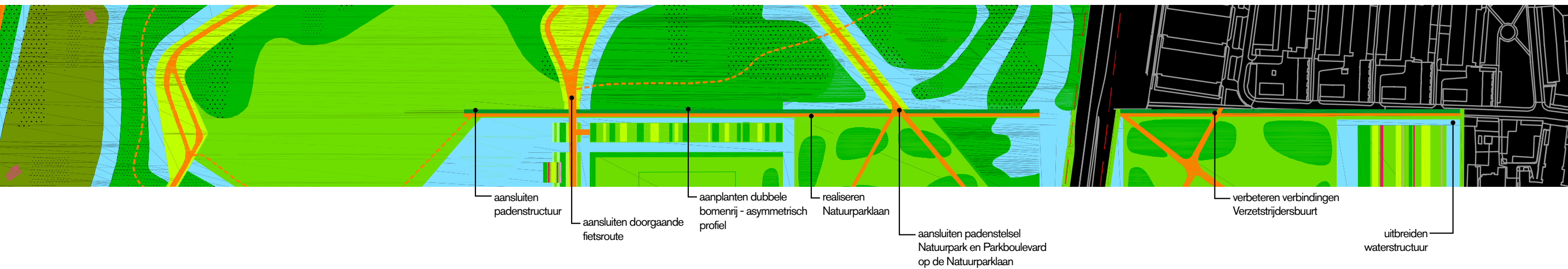
goede toegankelijkheid

de twee lanen

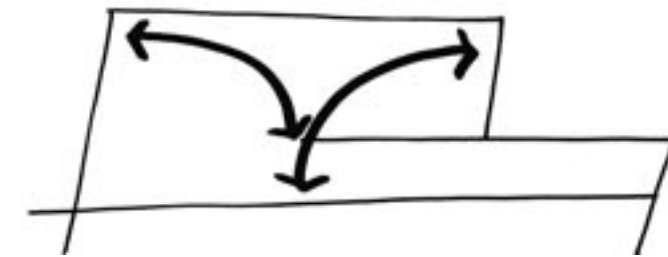

4.5 Natuurparklaan

De Natuurparklaan vormt de ruimtelijke tegenhanger van de Concourslaan. Deze nieuwe drager brengt balans in de ruimtelijke structuur van het totale park. De Natuurparklaan vormt de noordelijke begrenzing van de Park Boulevard, de voorkant van het Natuurpark en zorgt voor een evenwichtigere verdeling van bezoekers in het Stadspark. De nieuwe laan verbetert de oriëntatie in en de toegankelijkheid van het Natuurpark en verbetert de ontsluiting van de kinderboerderij. De laan draagt ook bij aan de structurering van het park in oost-west richting en markeert de overgang tussen het gebied met accent op natuurontwikkeling ten opzichte van de parkboulevard. Voor de inrichting van de nieuwe laan is een profiel ontworpen dat is gebaseerd op dit uitgangspunt en dat aansluit bij het informele karakter en de natuurlijke inrichting van het Natuurpark: asymmetrisch van opzet, gebruikmaken van vochtminnende boomsoorten en beperkt in breedte en verharding. Met de situering van de nieuwe laan is expliciet rekening gehouden met bestaande waterlopen, paden en waardevolle beplantingen. Vrijwel de gehele laan is in basis aanwezig, maar heeft nu niet de uitstraling van een structurerend en oriënterend element. In de toekomst zou de laan een aansluiting kunnen krijgen met de wijk Laanhuizen.

oriëntatie en verbinding

4.6 Natuurpark

In het derde parkdeel wordt het accent gelegd op natuur. In de nieuwe opzet voor dit meest noordelijk gelegen parkdeel is rekening gehouden met bestaande natuurlijke kwaliteiten zoals kwelsituaties, de heemtuin en bestaande gradiënten van droog naar nat. Daarnaast wordt voorzien in het ontwikkelen van nieuwe natuurwaarden. Daarbij wordt ingespeeld op de natte omstandigheden en de venige ondergrond. Natte omstandigheden in de vorm van uitbreiding van het oppervlaktewater, natuurvriendelijke oevers en rietkragen, bosranden en bomen worden geïntegreerd tot een nieuwe, natuurlijke ingerichte parkcompositie. Andere uitgangspunten en maatregelen zijn: isoleren van voor de natuur interessante elementen, vergroten van het aandeel ruig grasland en vereenvoudigen van het beheer door te kiezen voor enkele hoofdhoutsoorten. De dierenweide in het ecologische gedeelte blijft gehandhaafd maar zal vereenvoudigd worden. Uitgangspunten hierbij zijn: minder dieren per oppervlakte-

eenheid c.q. lagere begrazingsdruk en logische begrenzing van de ruimte. Het Natuurpark vormt een schakel in de ecologische verbinding met het buitengebied. In recreatieve en educatieve zin kan het natuurpark een voorpost zijn van de Peizer- en Eeldermaden. Recreanten kunnen hier als het ware de sfeer voorproeven die op veel grotere schaal te ervaren is in de voormalige weidegebieden ten westen van de stad.

In het Natuurpark wordt een nieuw hoofdpadenstelsel geïntroduceerd. In dit systeem kan de recreant op eenvoudige wijze de weg vinden in het park, het zorgt voor oriëntatie en het stelsel draagt door het open karakter bij aan het gevoel van veiligheid in het Natuurpark. Recreanten die een informelere route willen nemen kunnen de dwaalpaden nemen die daarnaast worden gerealiseerd. In het hoofdpadenstelsel is rekening gehouden met bestaande paden, waterlopen en

beplanting. Zo zijn vrijwel alle bestaande bomen en boompartijen integraal in het ontwerp opgenomen.

De overgang naar de meer culturele parkdelen, Springerpark en Park Boulevard, wordt gevormd door de open ruimte bij de heuvel en de waterpartij in het centrum van het Stadspark. Door de ruimtelijke karakteristiek, open en centraal gelegen, zal hier een ander gebruik plaatsvinden dan in het Natuurpark. Het grote grasveld wordt toegankelijker gemaakt en zal zich lenen voor gebruik als manifestaties, vliegers en dergelijke. De waterpartij kan, evenals in vroegere jaren van het park, gebruikt worden om te zwemmen en voor het spelevaren.

In het plan is een vaarroute opgenomen die loopt via de grote vijver in het Springerpark, het Natuurpark en die de Park Boulevard raakt. Naast de Concourslaan, nabij de speelweide is een locatie aangegeven voor een mogelijke bootverhuurplaats. Gedacht wordt aan kano's en/of roeiboten.

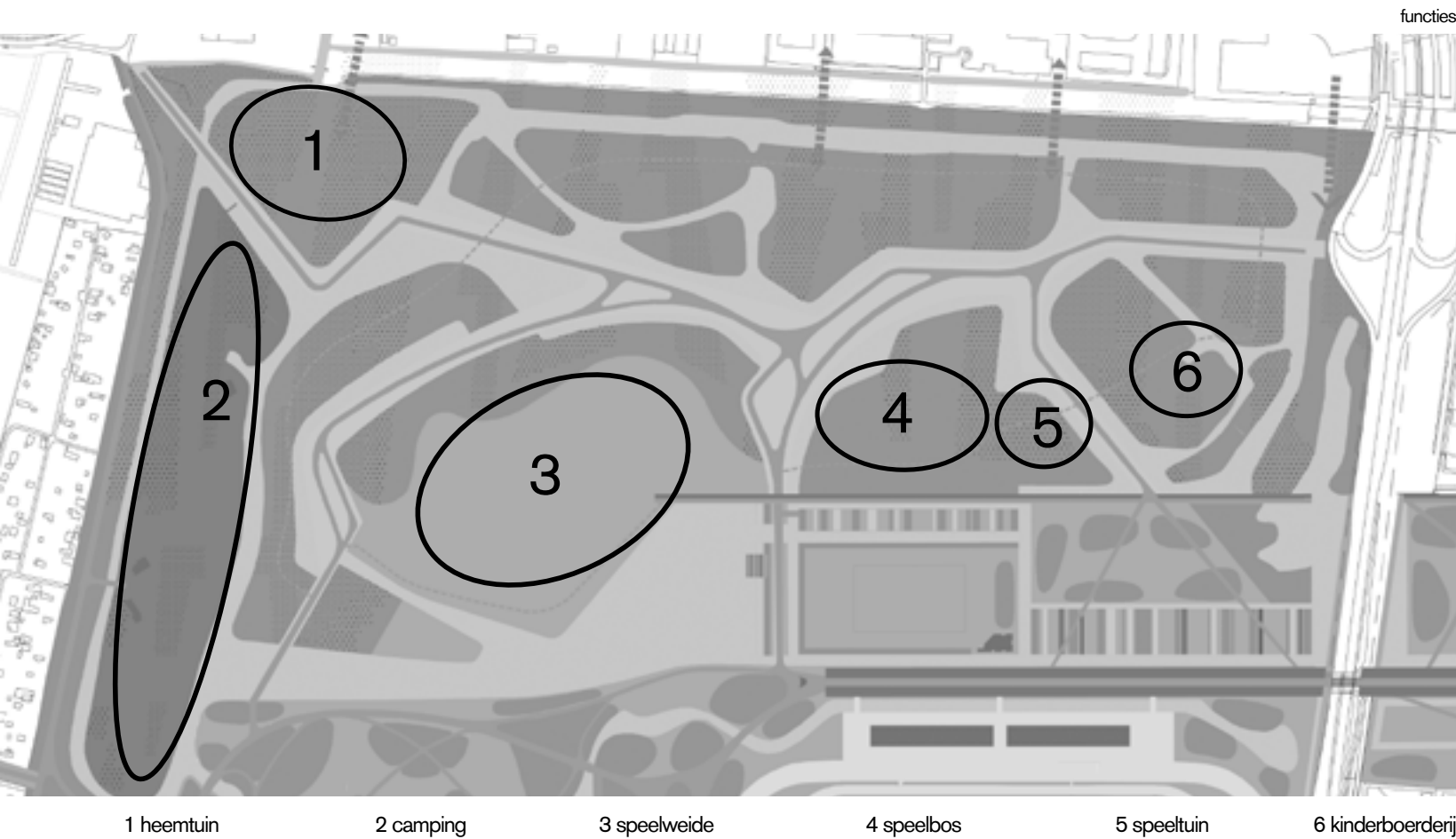

Funcities

Het Stadspark is van grote ecologische waarde. Er moet gestreefd worden naar een natuurlijk evenwicht tussen ecologie en recreatie. In het natuurpark ligt de nadruk op het handhaven en ontwikkelen van natuurwaarden. De recreatieve functies in dit parkdeel zijn gerelateerd aan deze natuurwaarden en/of hebben een educatieve functie en/of zijn ondergeschikt aan de natuurwaarden. Daarbij liggen de meeste recreatieve functies meer aan de zuidzijde en de natuurfuncties meer aan de noordzijde.

De heemtuin voegt zich uitstekend in het natuurpark, de kinderboerderij zou misschien een bredere invulling kunnen krijgen ten aanzien van educatie over natuur en ecologie. De bestaande speeltuin kan wellicht uitgebreid worden in het speelbos waarbij de attracties wat betreft vorm, kleur en materiaalgebruik aansluiten bij het natuurlijke karakter. De grote speelweide vormt een rustige intermediair tussen Natuurpark en Park Boulevard. Ditzelfde geldt voor de camping, waarbij het noordelijk deel wellicht een meer natuurlijk karakter zou kunnen krijgen dan het zuidelijk deel. Eventuele nieuwe functies zoals een natuurmuseum moeten aan de zuidzijde worden gerealiseerd met de voorkant naar de Natuurparklaan.

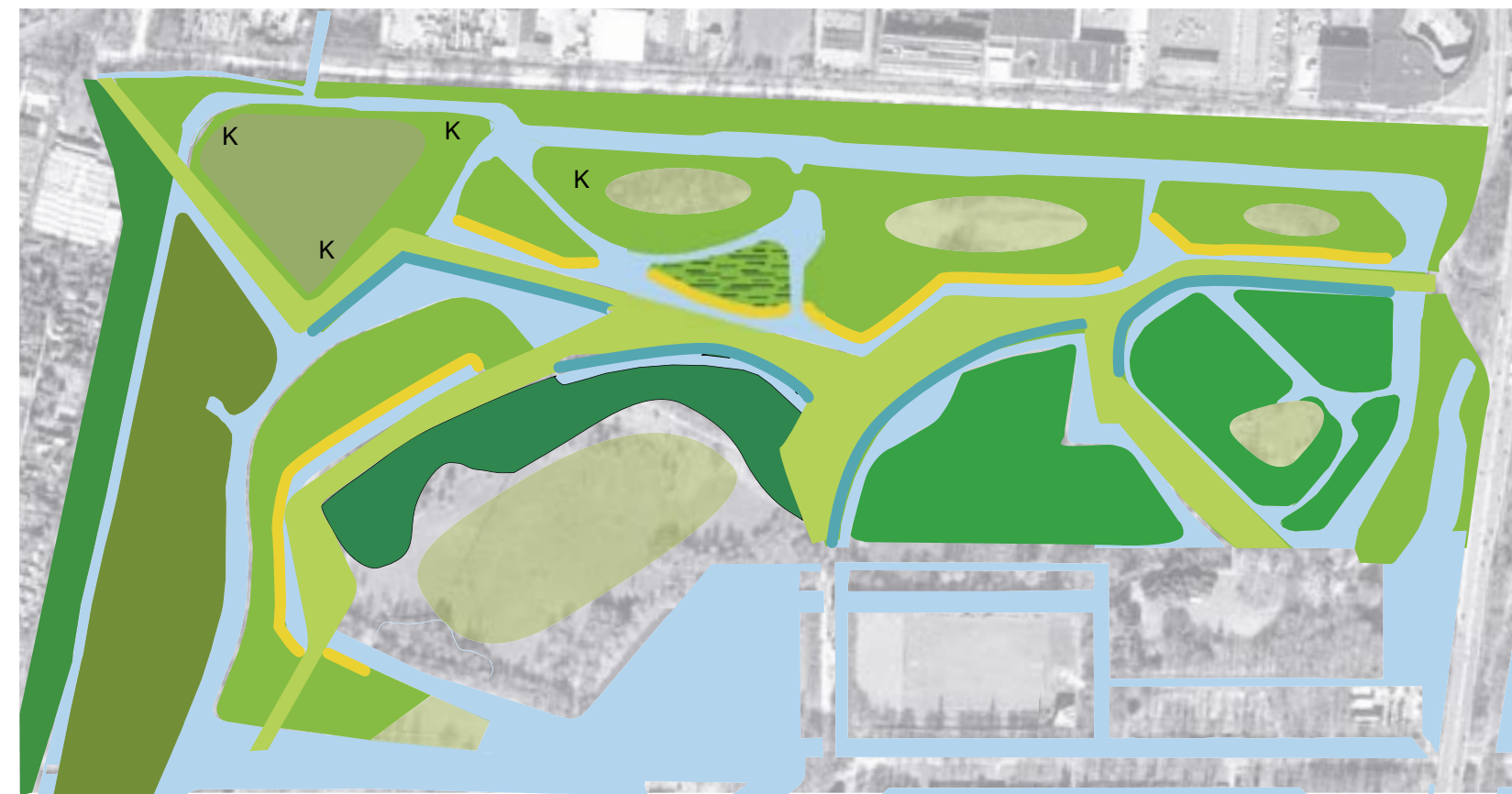
Natuurdoeltypen

Het Stadspark is van grote ecologische waarde. De relatie met omliggende groengebieden wordt versterkt door het natuurpark te vernatten, de waterkwaliteit te verbeteren en de fysieke verbindingen te optimaliseren. Daardoor kan het Stadspark een belangrijke functie vervullen in de stedelijke ecologische structuur van Groningen.

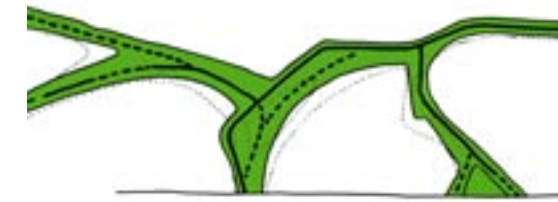
Globaal bestaat het Natuurpark uit drie delen; een vrij nat en dicht begroeid deel in het noorden, bestaande uit natte moerasbosjes met dicht struweel en hier en daar open ruimtes met zoomvegetaties en in de noordwesthoek de heemtuin. In deze hoek komt ook kwelwater naar boven wat een specifieke begroeiing met zich meebrengt. Het middelste deel bestaat met name uit een open zone met ruig gras en kruiden en verspreid staande (bestaande) bomen. Langs deze zone, waar ook de hoofdpaden liggen, bevindt zich aan beide zijden water met rietkragen en flauwe oevers. De derde zone aan de zuidzijde bestaat vooral uit natuurlijk parkbos en heeft een wat droger karakter. Daarbij is natuurlijk de begroeide heuvel het meest droge deel. Het Natuurpark wordt aan de westzijde begrensd door de Campinglaan; een bosachtige strook met laanbeplanting van beuk. In deze strook bevinden zich ook diverse soorten stinzenplanten.

De visie is erop gericht zoveel mogelijk overgangszones (gradiënten) te maken, waardoor een grote diversiteit in leefomstandigheden voor plant en dier ontstaat. Door dichte randbeplanting en geïsoleerde gebieden ontstaat er voldoende schuilgelegenheid voor diverse dieren. Uiteraard moeten de aanwezige kwaliteiten beschermd worden zoals groeiplaatsen van zeldzame wilde planten, paddenstoelen etc. en de zone met kwelindicerende planten.

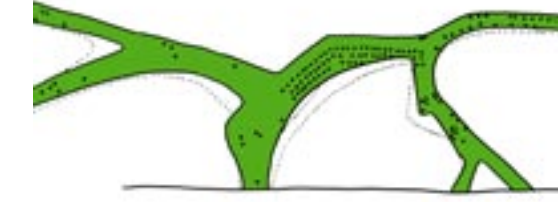
Met het realiseren van meer water kunnen de gradiënten vergoot worden. Meer randlengte in taluds en duidelijk verschil in de taluds tussen de noord (steil) en zuid (flauw) taluds. Hierdoor kunnen structuurrijke overgangen gemaakt worden van water, naar riet, naar gras, naar struweel, naar bos.

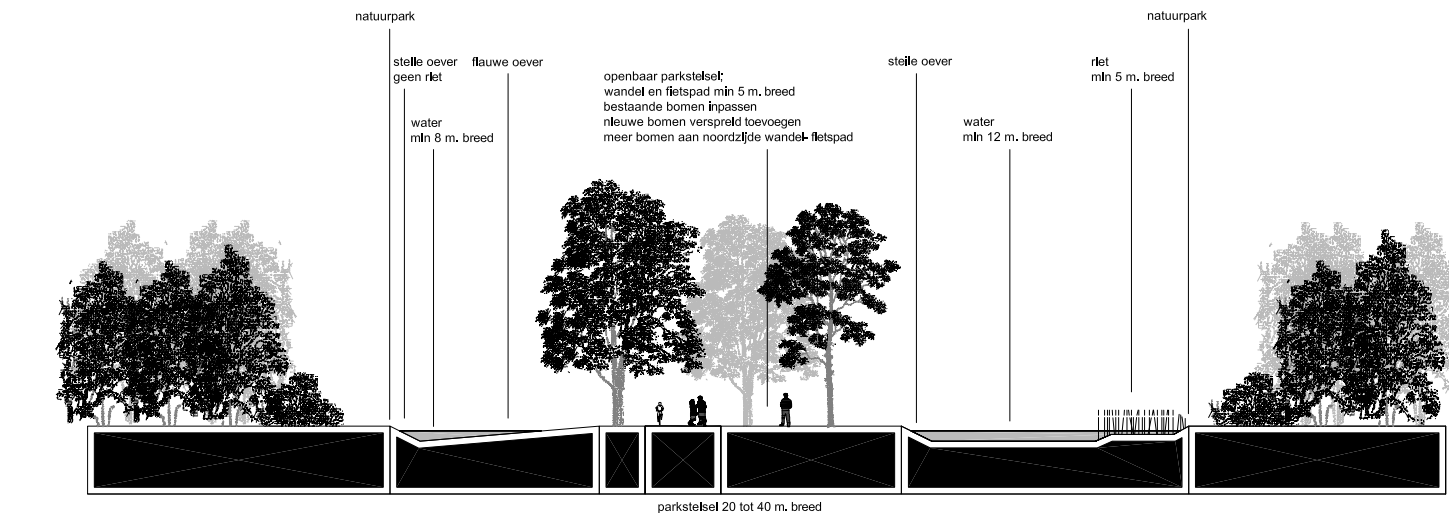

integratie bestaande paden

handhaven bomen

principeprofiel stelsel natuurpark

Detail parkstelsel

In het nieuwe hoofdpadenstelsel voor het Natuurpark zijn recreatieve en ecologische doelstellingen gecombineerd. Om de recreant het gevoel van veiligheid te geven en onbekommerd te kunnen genieten wordt het padenstelsel gekenmerkt door openheid: bomen in het gras met ruim zicht op de natuur ter weerszijden van het stelsel. Het stelsel wordt geflankeerd door waterlopen. Omwille van de gewenste openheid zijn waterlopen aan de kant van het stelsel voorzien van taluds met zicht op het water (oeverafwerking zonder hoge oevervegetatie). Stelsel en waterlopen kenmerken zich door een asymmetrische opzet. Aan de noordzijde van het stelsel is voorzien in een brede waterloop met aan een kant een brede kraag met oevervegetatie (plasberm met riet, lisdodde e.d.). Aan de zuidzijde van het stelsel wordt een smallere waterloop aangebracht, zonder plasberm.

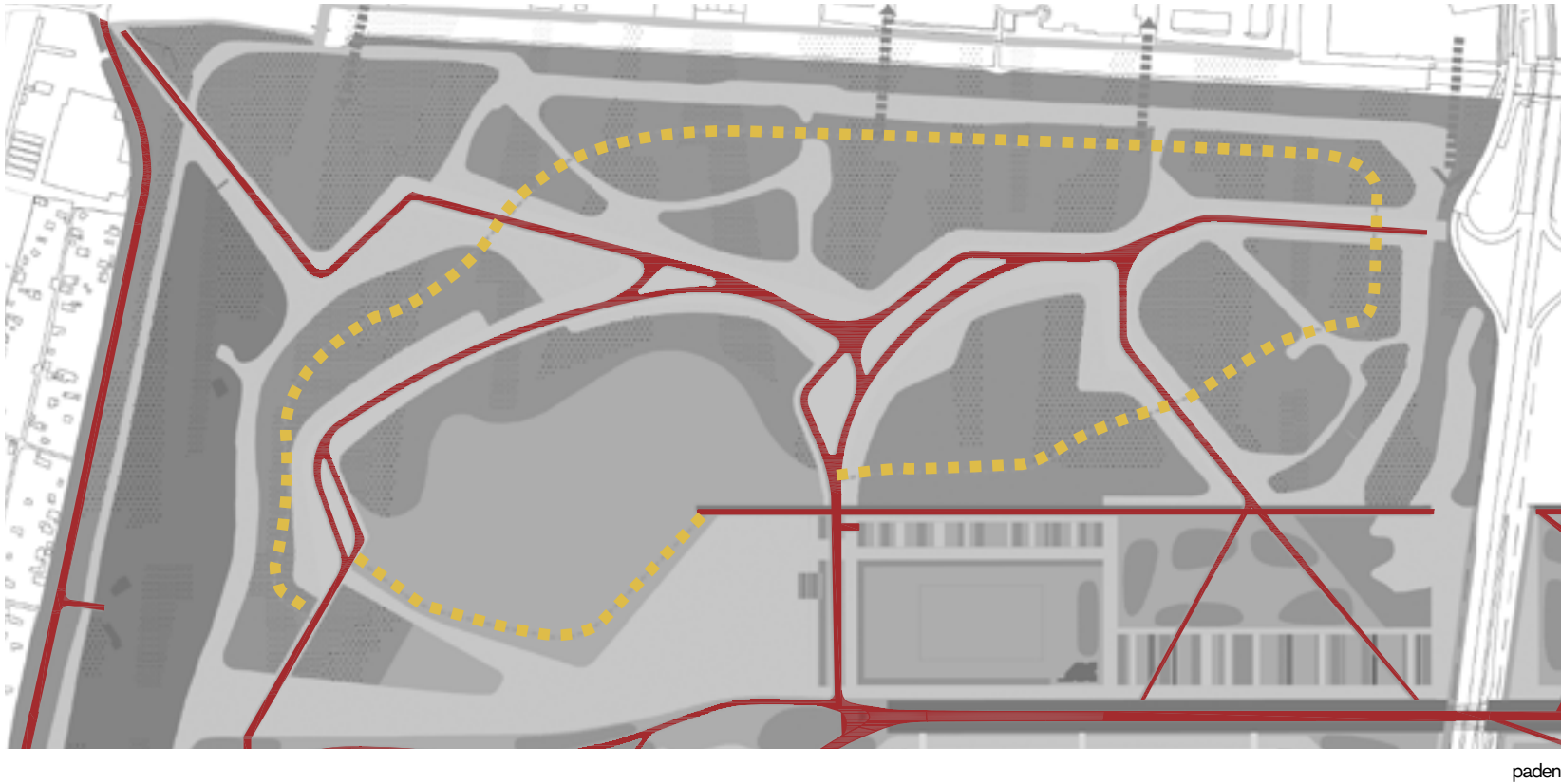

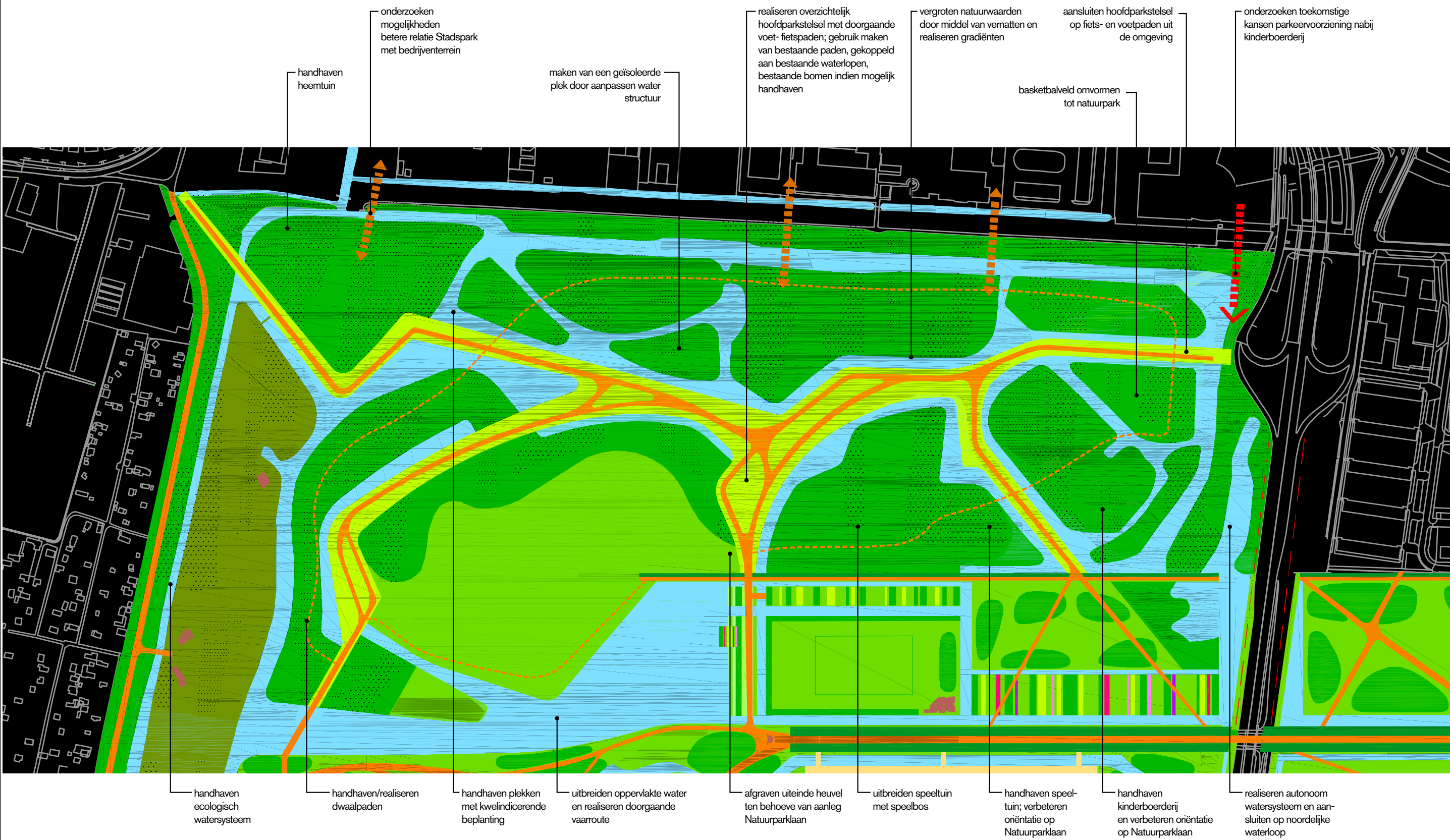

Paden

In het Natuurpark wordt een openbaar parkstelsel aangelegd dat ten alle tijden goed toegankelijk en sociaal veilig is. Het zorgt ervoor dat de recreant goed de weg kan vinden en dat er voldoende oriëntatie is. Dit parkstelsel kan gebruikt worden door wandelaars, fietsers, skaters etc. Wanneer er behoefte is aan een meer avontuurlijke route kan er van het openbare stelsel afgeweken worden. Recreanten kunnen dan een informele route willen nemen door over te stappen op de dwaalpaden die daarnaast gerealiseerd worden. Deze paden zullen rustiger zijn en avontuurlijk. Ten behoeve van de ecologie worden deze routes 's avonds niet verlicht.

paden

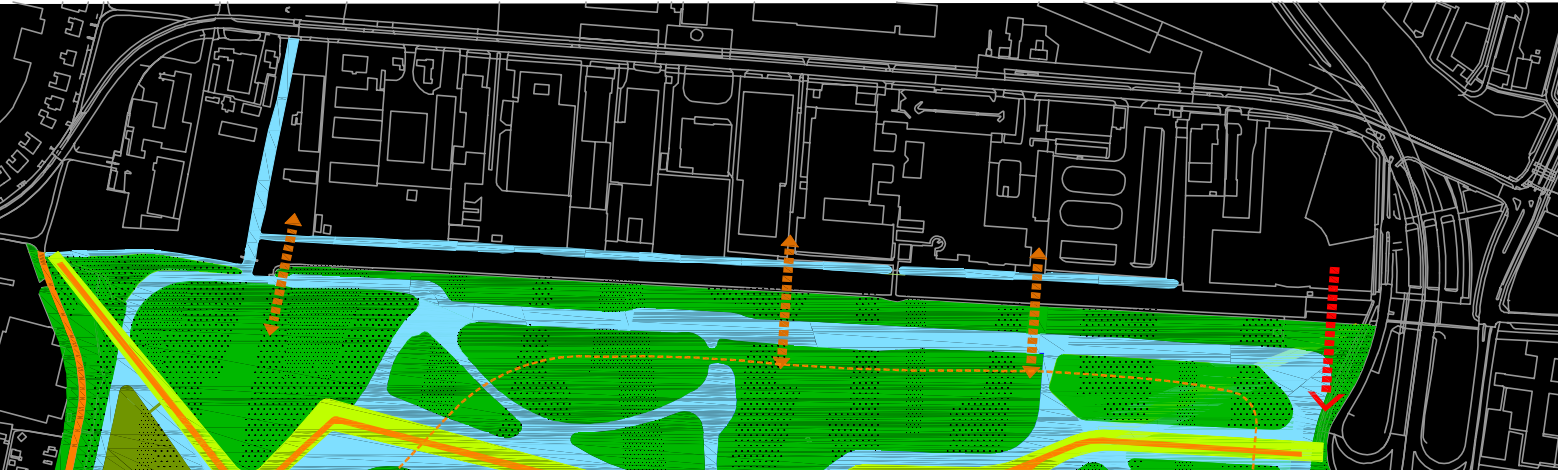

4.7 randen van het Stadspark

De parkinhoud kan niet los worden gezien van de parkranden. In vergelijking tot een ander stedelijk park als het Noorderplantsoen zijn de randen van het Stadspark slecht ontwikkeld. De totstandkoming van het Martini Trade Park laat zien dat dit het park kwetsbaar maakt. De stadsrandverschijnselen en snelwegen rond het park bieden geen goede bescherming tegen verdere verstedelijking. Noch zorgt deze ruimtelijke context voor voeding van bezoekers uit de directe omgeving.

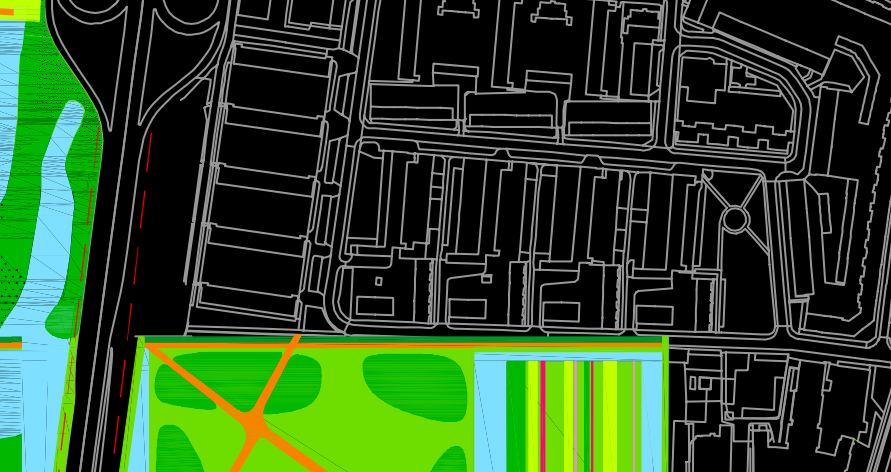
Rand langs bedrijventerrein Peizerweg

Aan de noordkant is sprake van een harde grens tussen het park en het bedrijventerrein de Peizerweg. De bedrijven liggen met hun achterkant naar het park en er is zowel functioneel als visueel geen enkele uitwisseling tussen park en bedrijventerrein. Op lange termijn zou onderzocht moeten worden of voetgangersverbindingen mogelijk en gewenst zijn. In de toekomst is het, vanuit het park gezien, gewenst woonbebouwing te ontwikkelen op de locatie van het bedrijventerrein. Vanwege de Suikerunie (hinderzones) en de beperkingen op de Peizerweg zelf is de laatste optie alleen op de lange termijn realiseerbaar.

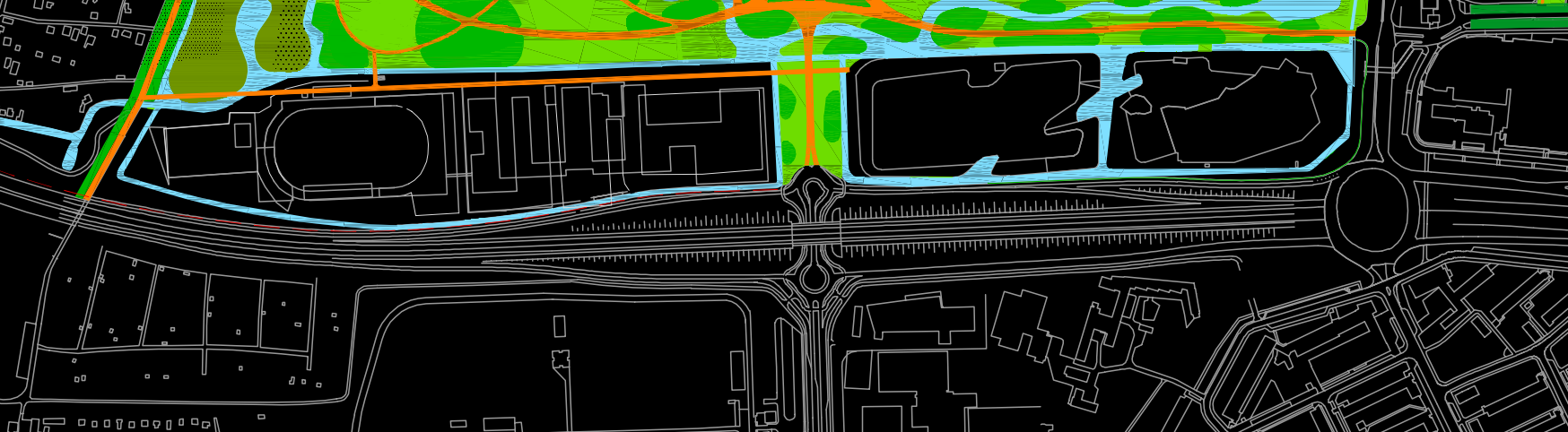
Rand langs de wijk Laanhuizen

Ter hoogte van het voorpark wordt de relatie tussen het Stadspark en de wijk Laanhuizen ontkent. De woonfunctie en het rustige karakter van de hier gelegen buurtontsluitingsweg bieden aanknopingspunten om het Stadspark en de woonomgeving meer op elkaar te betrekken. Met relatief kleine ingrepen zoals het deels verwijderen van de (rand)beplanting in het park, het creëren van zichtlijnen en het realiseren van meer entrees en verbindingen voor voetgangers en fietsers, kan hier veel resultaat worden behaald. De geplande Natuurparklaan vormt daarbij een mooie overgang tussen woonwijk en park.

Rand langs A7

In deze parkrand zijn drie elementen dominant aanwezig: de snelweg A7, de sportvelden en de Gasunie. De snelweg vormt een weinig aantrekkelijke begrenzing van het Stadspark. Door de geluidsoverlast is de weg hinderlijk waarneembaar in het park. Ook vormt de weg een barrière in de toegankelijkheid van het park, vooral vanuit Corpus den Hooft. De sportvelden langs de A7 vormen in functioneel opzicht een aparte wereld die geen of weinig meerwaarde toevoegt aan het Stadspark. Door de excentrische ligging en het gesloten karakter is de sportstrook niet interessant voor andere parkbezoekers. Andersom zijn de gebruikers van de accommodaties vrijwel uitsluitend georiënteerd op hun sportactiviteiten. Uitzondering hierop zijn groepen hardlopers die het park vanuit de atletiekbaan gebruiken om te joggen.

In tegenstelling tot de sportterreinen voegt Gasunie duidelijk iets toe aan het park. Door de hoogte is het gebouw op veel plaatsen in het park waarneembaar en vormt het een niet meer weg te denken oriëntatiepunt in en buiten het park. Door de imposante verschijningsvorm heeft de Gasunie die betekenis ook op het niveau van de stad. Door de bekendheid kan het antroposofische gebouw zelfs worden beschouwd als een icoon van Groningen. Vanwege de ligging in het Stadspark heeft die betekenis ook uitstraling naar het Stadspark. Gasunie en Stadspark zijn in dit opzicht een ondeelbare eenheid.

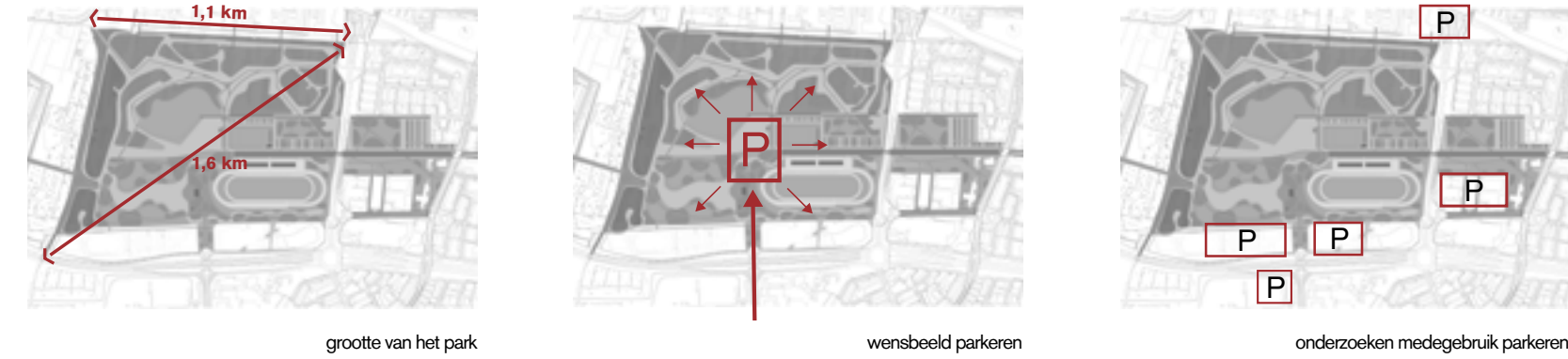

5. STRUCTUUR

5.1 infrastructuur

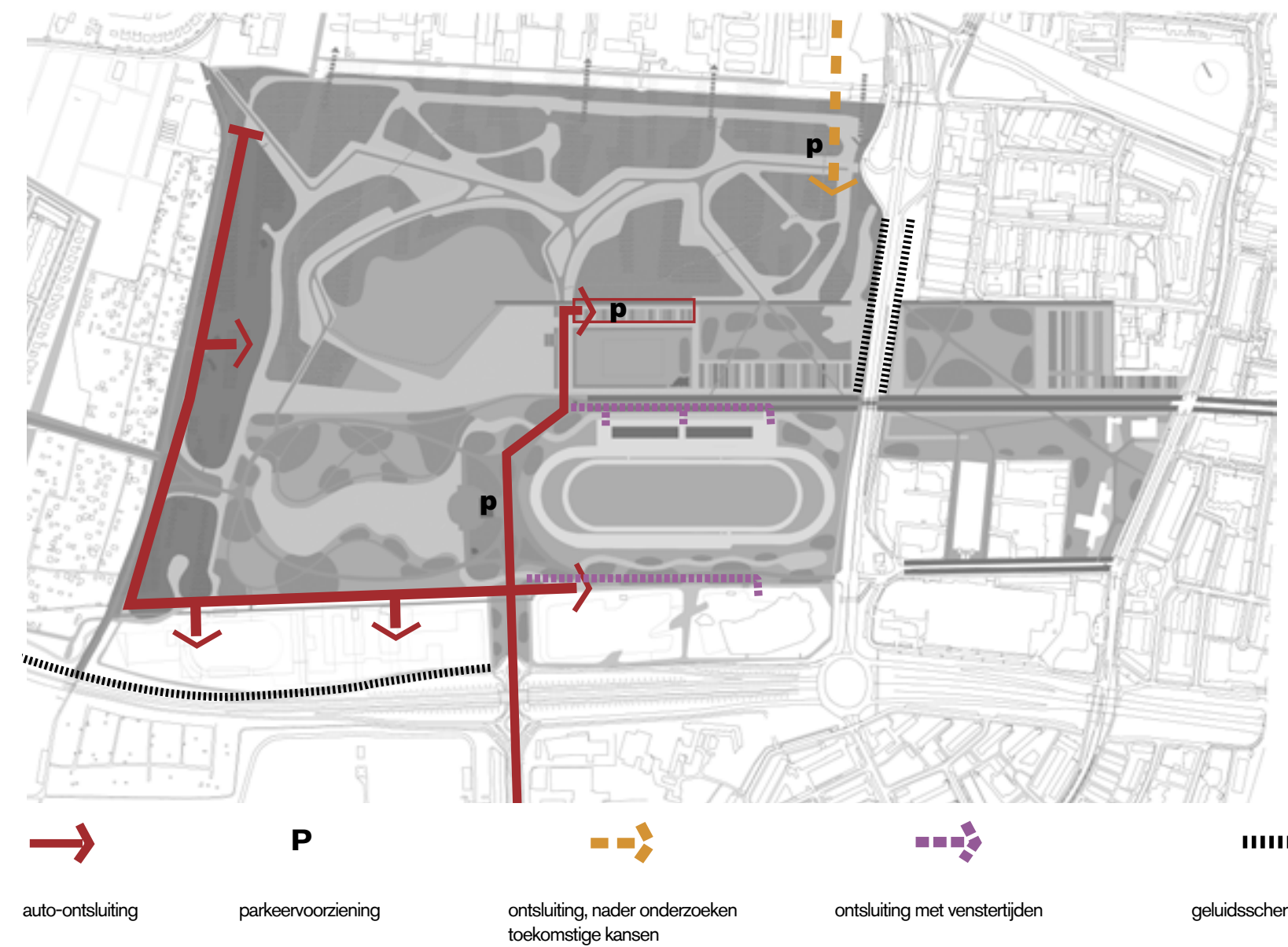
Auto-ontsluiting en parkeren

In het nieuwe parkconcept behoort het rijden door het centrum van het park tot het verleden. Deze functie verdraagt zich slecht met de doelstelling om meer fietsers, wandelaars en skaters e.d. aan te trekken. De toegankelijkheid voor de automobilist is beperkt tot een tweetal inprikkers in het park. De belangrijkste inprikker wordt gevormd door de nieuwe entree aan de A7. De nieuwe entree wordt verbonden met de Mulock Houwerweg en de Campinglaan. De gedeeltelijke rondweg die hierdoor ontstaat, fungeert als ontsluiting voor de Gasunie, de sportvelden, camping en volkstuinten. Om sluipverkeer te voorkomen zal een knip worden gelegd in het meest noordelijke deel van de Campinglaan, bij de Peizerweg is het wenselijk het Stadspark ook vanaf de noordzijde te ontsluiten. Ondanks het feit dat een aansluiting in de huidige situatie moeilijk te realiseren is, is deze toch als wens voor de toekomst in deze structuurvisie opgenomen. Genoemde ontsluiting eventueel gecombineerd met een parkeervoorziening kan een belangrijke rol vervullen voor met name de bereikbaarheid van de kinderboerderij. Een bijzonder aspect vormt de toegankelijkheid van autoverkeer voor het laden en lossen. Van deze functie zal gebruik moeten worden gemaakt bij evenementen die plaats vinden op de drafbaan of in de Park Boulevard. Om dit verkeer zo min

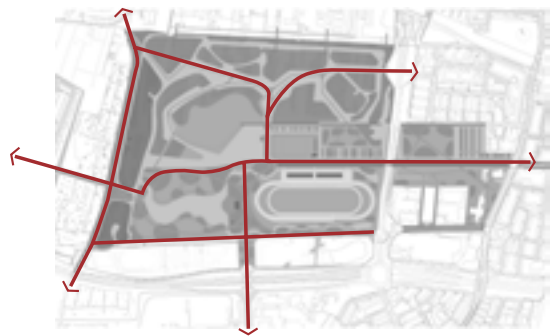
mogelijk te laten conflicteren met het overige parkgebruik is het gewenst om dit verkeer te beperken tot venstertijden. Gezien de grootte van het park is het wenselijk om een parkeerterrein te maken in het centrum van het park, gekoppeld aan de nieuwe entree vanaf de zuidzijde. Handhaven van het huidige parkeerterrein betekent een te grote belasting van de Concourslaan door autoverkeer. Bovendien is de locatie van het parkeerterrein een belangrijke plek voor eventuele nieuwe functies in de Park Boulevard. Voorgesteld wordt om een nieuw parkeerterrein te realiseren te noorden van het voetbalveld. Het autoverkeer op de Concourslaan blijft dan beperkt tot één kruising. Bovendien ligt de locatie centraal ten opzichte van de diverse voorzieningen en bovenal de kinderboerderij. Voor piekmomenten, bij specifieke evenementen, zouden de aanwezige parkeerterreinen dubbel gebruikt kunnen worden.

Geluidswerende voorziening

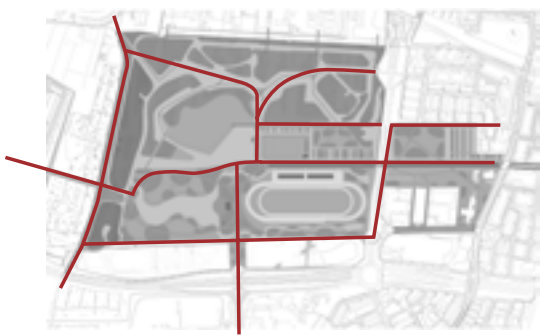
Ten aanzien van de geluidsoverlast is het wenselijk dat op de aangegeven plaatsen de mogelijkheid voor geluidswerende voorzieningen nader onderzocht wordt.

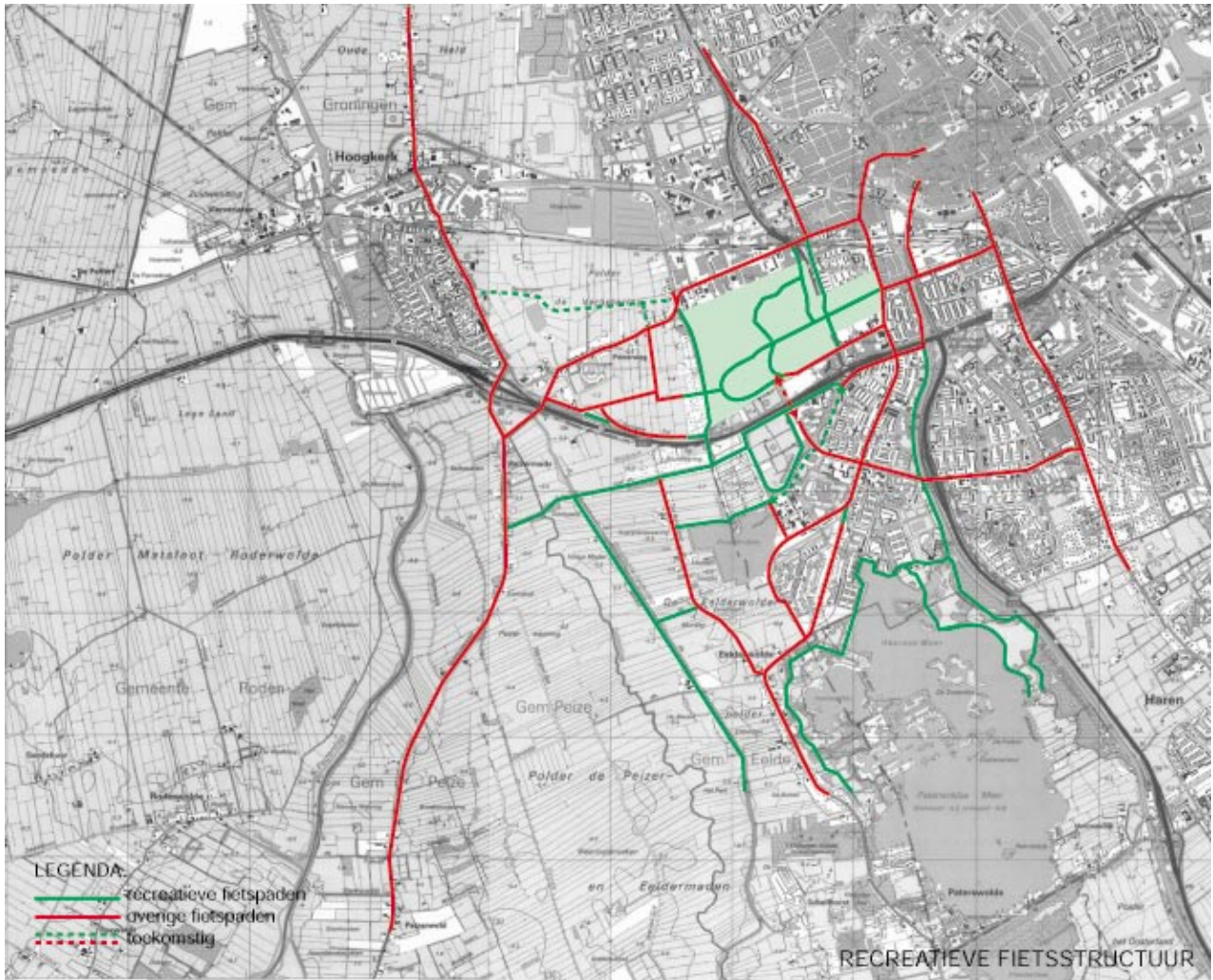

hoofdfietsstructuur

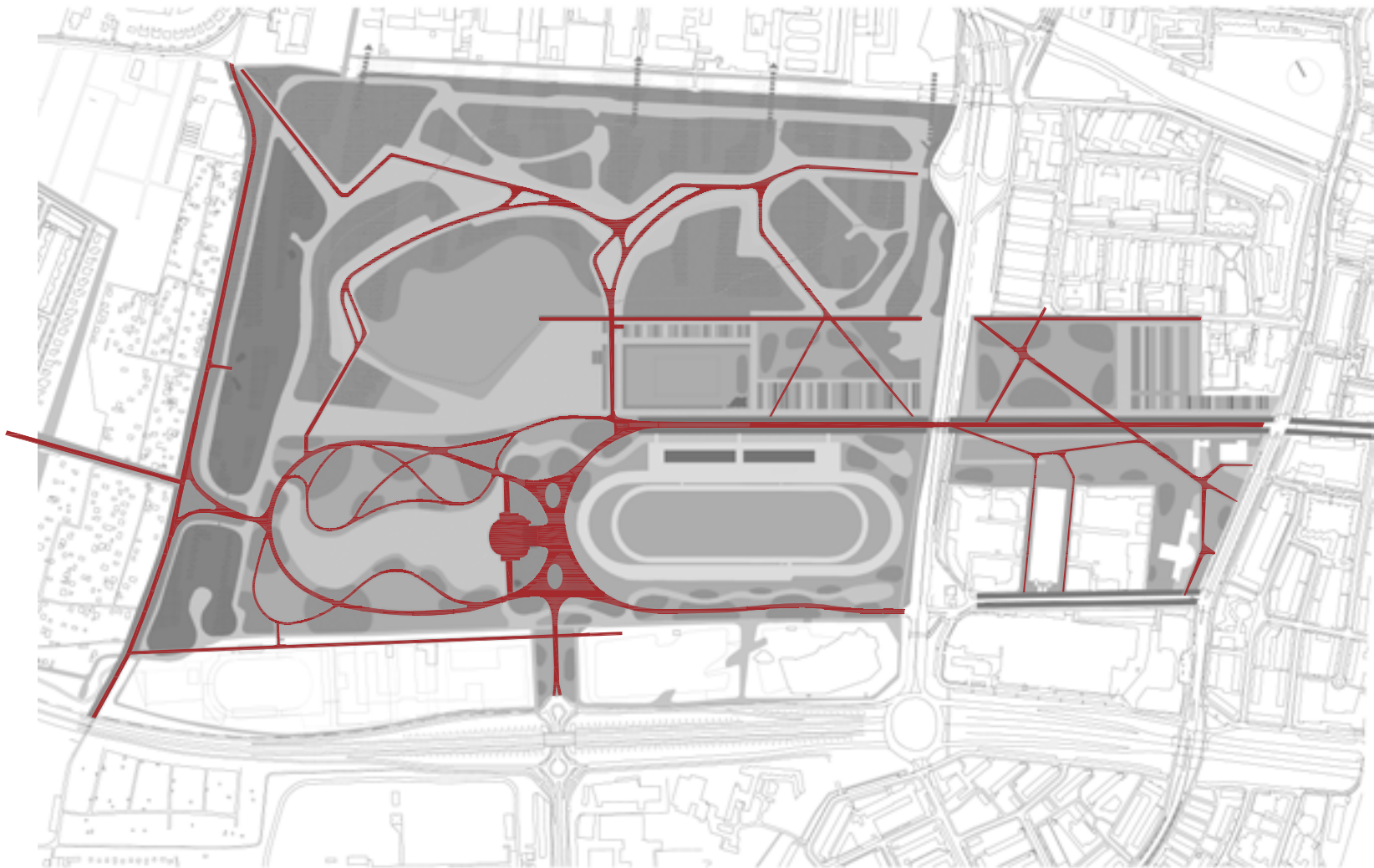
verlichte routes

fietspaden

Langzaam verkeer

In het nieuwe parkconcept wordt geanticipeerd op de ontwikkeling van het Stadspark als onderdeel van een parksysteem dat zal worden opgespannen tussen het stadsdeel zuid, de nieuwe stadsuitleg in het westen, de binnenstad en het buitengebied. In die nieuwe context is het van groot belang dat het Stadspark van verschillende kanten en op directe wijze fietsend of met skeelers kan worden doorkruist. In de planopzet is hiernmee rekening gehouden. In verband met de sociale veiligheid hebben de routestructuren een open karakter. Enkele hoofdroutes zijn verlicht (Concourslaan, Mulock Houwerlaan en Campinglaan). De voetgangersfunctie zal waar mogelijk worden gecombineerd met de fietsfunctie. Om conflicten te voorkomen zullen bestaande paden worden verbreed of bij elkaar worden gevoegd. Daarnaast blijven er paden die uitsluitend bedoeld kunnen zijn voor wandelaars. Dit zijn vooral de dwaalpaden in het Natuurpark en de kleinere paden in andere parkdelen.

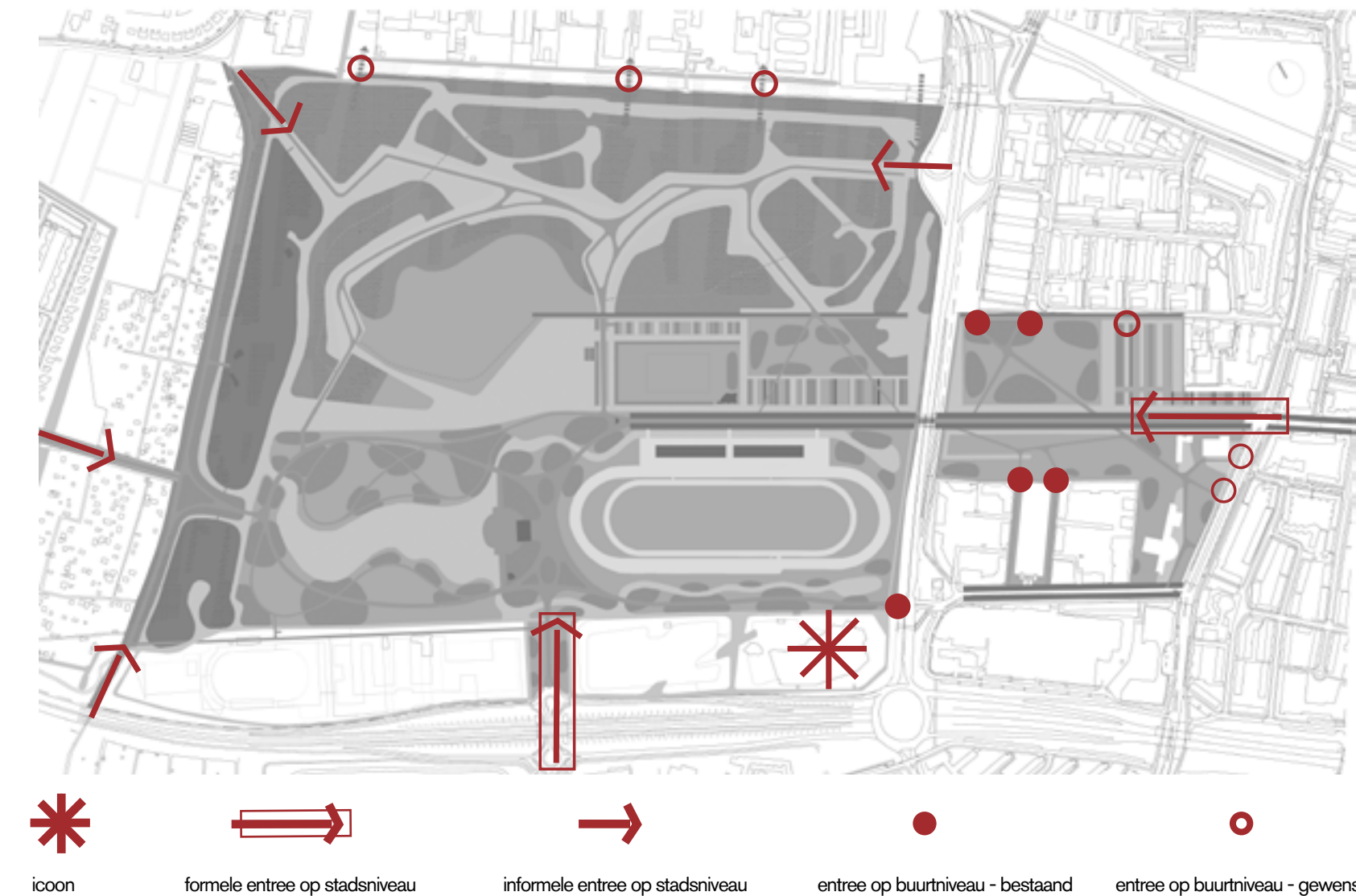
langzaamverkeerroute

Entrees

De bruikbaarheid van het Stadspark kan worden vergroot als het park wordt voorzien van goede, duidelijk vorm gegeven entrees. Hierdoor wordt het park meer uitnodigend voor de bezoeker. Belangrijk is ook dat hiermee de bekendheid en herkenbaarheid van het park worden versterkt. Er is een structuur ontworpen waarin de verschillende toegangen en oriëntatiepunten in samenhang met elkaar zijn aangegeven. Bij de nadere uitwerking is het van belang de verschillende schaalniveaus en vormtypen te onderscheiden. Op het hoogste schaalniveau bijvoorbeeld, het niveau de stad, kan het gebouw van de Gasunie worden gezien als entree tot de stad én van het park. Door de relatie tussen Gasunie en park te versterken kan, in het verlengde daarvan, de bekendheid van het Stadspark worden vergroot. Zo kan een hele reeks van middelen worden ingezet om het Stadspark op de mentale kaart te zetten van de Groninger: folders, verwijzingsborden langs de openbare weg tot hekwerken en een herkenbare inrichting van de entrees.

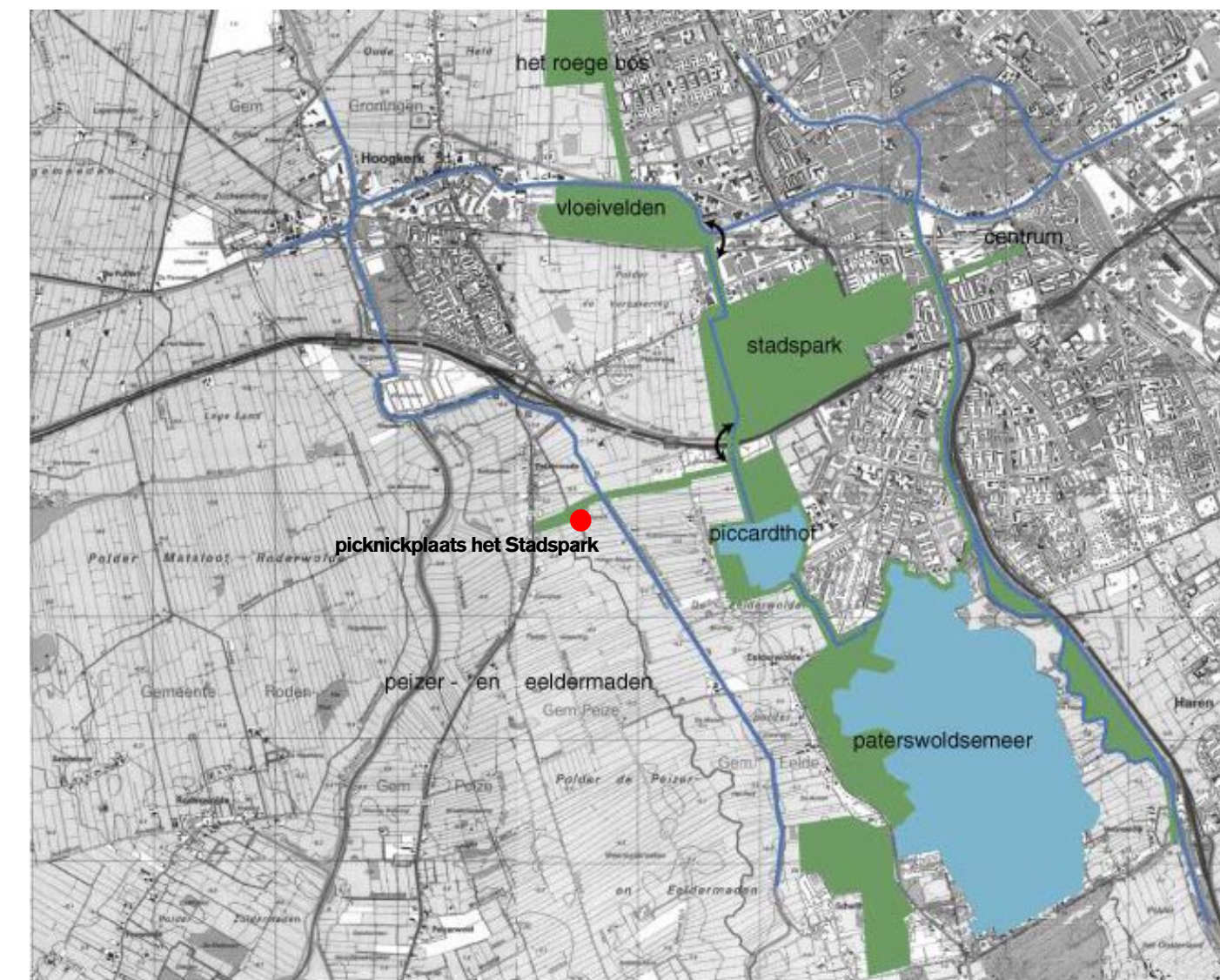

5.2 groenstructuur

Het Stadspark maakt deel uit van de groen- en waterstructuur aan de westrand van de stad. Deze structuur zal nog verder ontwikkeld worden tot een landschappelijk netwerk met recreatieve en ecologische betekenis. Met de ontworpen fietsroutes in het Stadspark en de verbindingen met de omgeving is al rekening gehouden met de totstandkoming van dit parksysteem. Het groen in het park zelf is bepalend voor de ruimtelijke structuur van het Stadspark. De belangrijkste constatering hierbij is dat het park nu veel te dicht is. Daar komt bij dat een kader, waarin de aard en omvang van beplanting en begroeiingstypen, doorzichten en open ruimten tot nu toe ontbreekt. In de beschrijving van de verschillende parkdelen is al globaal ingegaan op de hoofdlijnen van het groenplan: lanen, bos, open ruimten en beplantingselementen in het Springerpark. Ook voor het Natuurpark is de groenstructuur in hoofdlijnen al aangegeven. Hier zijn ook enkele niet toegankelijke plekken (eilanden) opgenomen waar de natuur zich ongestoord kan ontwikkelen. In de nadere uitwerking van de structuurvisie zal de groenstructuur verder worden vorm gegeven. Door de gewenste groenstructuur te vertalen in een beheerplan kunnen jaarlijks maatregelen worden getroffen om de toekomstige situatie te realiseren.

waterstructuur rond Groningen

5.3 waterstructuur

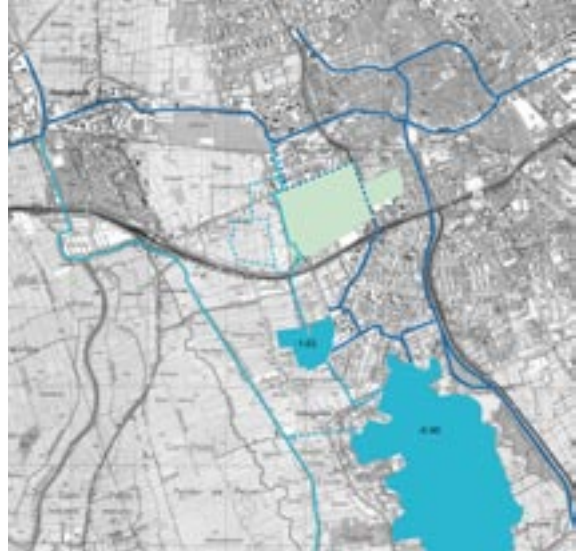
Watersysteem

De structuurvisie is voorzien in uitbreiding van het oppervlaktewater. Er is een systeem ontworpen waarin bestaande en nieuwe vijvers, verbrede waterlopen, poelen en sloten zijn bijeengebracht in een samenhangende structuur. Bij de opzet van het systeem is rekening gehouden met het Waterstructuurplan voor de westrand. Dit heeft tot gevolg dat aan de oostzijde van het Stadspark, langs de westelijke ringweg, een waterloop voor stedelijke hemelwaterafvoer is ontworpen. Deze waterloop maakt deel uit van het stedelijke watersysteem. Aan de westzijde, langs de camping, is een waterloop ontworpen voor ecologische doeleinden. Deze watergang maakt deel uit van het ecologische watersysteem waarin ook de Piccardthofplas en het Paterswoldsemeer zijn opgenomen. Beide waterlopen staan niet in verbinding met het overige deel van het parkwater.

waterstructuur

waterstructuur rond Groningen

Recreatief water

De waterstructuur in het park is gedifferentieerd in wel en niet toegankelijk water. In het voor bootjes toegankelijke water is een hoofdstructuur aangegeven van brede waterlopen die een rondgang door het park mogelijk maakt. Deze vaarroute, waarin opgenomen de centrale waterpartij en de grote waterloop aan de noordzijde van het park, voegt een nieuwe recreatieve kwaliteit toe aan het park: bootje varen en schaatsen. Een kleine voorziening voor de verhuur van bootjes is opgenomen op de kop van de Park Boulevard. Aan de noordzijde, bij de koppeling met het ecologische watersysteem, is een mogelijkheid opgenomen om een overhaal voor kano's te realiseren. De centrale waterpartij biedt een mogelijkheid om te zwemmen. Hier zal een klein grasstrandje worden gerealiseerd. Het recreatieve water is ook bedoeld om het gewenste imago van het Stadspark, 'kunst en cultuurpark', in dit centraal gelegen parkdeel tot uitdrukking te brengen. Het recreatieve water biedt bijvoorbeeld een mogelijkheid voor een drijvend theater in één van de grotere waterpartijen of voor het organiseren van een tentoonstelling op en langs het water.

vaarroute

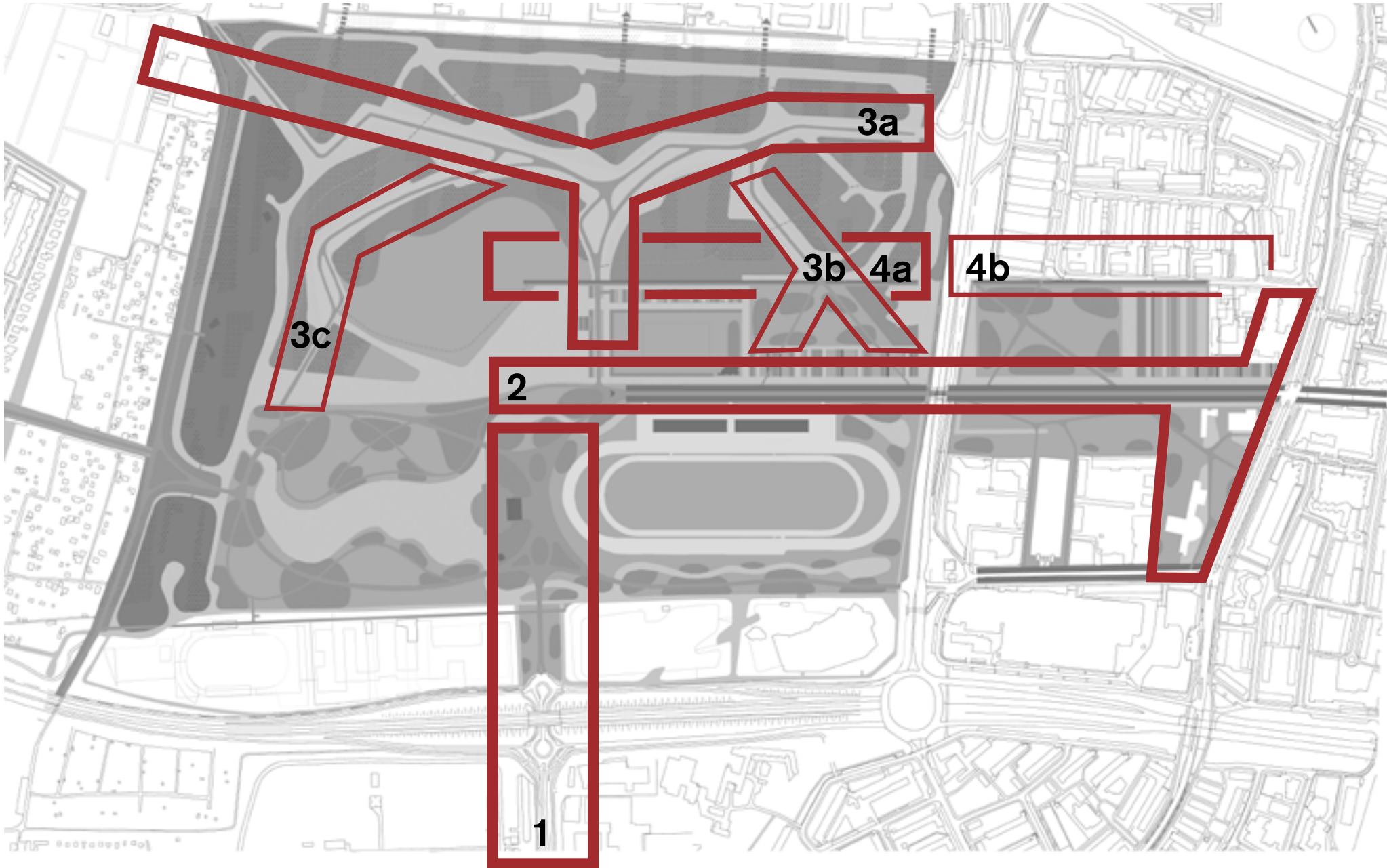

6. REALISATIE EN BEHEER

prioriteiten

6.1 realisatie

Inrichting en beheer

De uitvoering van de structuurvisie vraagt veel inzet en middelen. De omvorming van het Stadspark zal een reeks van jaren in beslag nemen. Het is daarom ook een visie voor de lange termijn. Het tempo van de uitvoering wordt mede bepaald door de financiële middelen die beschikbaar zijn en beschikbaar komen. Daarnaast is het van belang om rekening te houden met bestaande kwaliteiten van het park. In kwetsbare situaties moeten grootschalige ingrepen worden voorkomen. Om de doelstellingen van de structuurvisie toch overeind te houden en de toekomstvisie binnen afzienbare tijd te kunnen realiseren, is het van belang aan te sluiten bij de ontwikkeling van het park. Dit kan bijvoorbeeld door in te spelen op ouderdom van bomen, en werken gecombineerd uit te voeren. Met beide beperkingen, financieel en ecologisch, kan rekening worden gehouden door in de uitvoering onderscheid te maken tussen de inrichting en het beheer. Grotere werken, die in één keer uitgevoerd moeten worden (vergravingen, beschoeiingen e.d.) zullen in een uitvoeringsprogramma moeten worden opgenomen. Andere maatregelen als ingrepen in de beplanting kunnen worden vervat in een beheerplan. In dit beheerplan kan wederom onderscheid worden gemaakt in het groot onderhoud (van paden en dergelijke) en het dagelijkse, reguliere onderhoud. Het uitvoeringsprogramma en het beheerplan zullen worden uitgewerkt na de besluitvorming over de structuurvisie.

Fasering

Vooruitlopend op het nader te ontwerpen uitvoeringsprogramma is een prioriteitsstelling en een fasering aangegeven voor de grote ingrepen uit de structuurvisie. De afweging is bepaald door de volgende factoren: de bijdrage van een bepaalde maatregel aan verbetering van het park, de financiële mogelijkheden, de relatie met andere werken, de bestaande waarden in het park en de maatschappelijke haalbaarheid. Hoofdzakelijk in het park is dat de ruimtelijke structuur en de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het Stadspark ter hand worden genomen.

- In het bijgevoegde schema is een viertal onderdelen benoemd die in chronologische volgorde kunnen worden gerealiseerd. Een verdere verfijning daarvan maakt een nadere indeling van prioriteiten en middelen mogelijk.
1. Entree: De parkinrichting lift hier mee met de uitvoering van de voorgenomen nieuwe ontsluiting van Corpus den Hoom en het park via de A7 (Langmanmaatregelen). Vanwege het integrale karakter van de entree is hier geen nadere fasering mogelijk.
  2. Concourslaan: Deze hoofdader en drager van het park heeft een hoge prioriteit. Het grote belang voor de hoofdroute door het park maakt het wenselijk om herstel van deze laan zo vroegtijdig mogelijk aan te pakken. De aanpak vraagt grote zorgvuldigheid in ruimte en tijd.

3. Hoofdpadenstelsel in het Natuurpark: De betekenis van het totale Stadspark zal aanmerkelijk toenemen als dit systeem voor langzaam verkeer met de bijkomende maatregelen ter verbetering van de ecologische waarden wordt uitgevoerd. Door in het systeem onderscheid te maken tussen hoofdroutes en nevenroutes is een verdere verfijning van de fasering aangebracht.
4. Natuurparklaan: Deze tweede te realiseren hoofdader en drager vormt het sluitstuk van de hoofdopzet voor het park. Bij een verdeling in prioriteit heeft het meest westelijke deel, aan de rand van het Natuurpark, de hoogste prioriteit. Met de aanleg van dit deel wordt een bijdrage geleverd aan verbetering van de ruimtelijke structuur van het Stadspark en van het Natuurpark. De bereikbaarheid van het Natuurpark wordt hiermee sterk verbeterd en er worden nieuwe impulsen gegeven aan de natuur (waterlopen, natuuroevers).

colofon

Opdrachtgever:

Dienst Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken
afdeling Ruimtelijke Plannen

Projectleiding:

Fokke van der Veer (projectleider PRO)

Samenstelling:

Karres en Brands landschapsarchitecten bv
Sylvia Karres, Bart Brands, Lieneke van Campen, Jim Navarro
in samenwerking met:
Hans Dekker (HDL-landschapsarchitecten)

Projectgroep:

Fokke van der Veer (projectleider PRO)
Anneke Stamhuis-Span (plansecretariaat PRO - gedeeltelijk)
Geke van Halteren (plansecretariaat PRO)
Wout Veldstra (stadsecoloog BEL)
Robert Kalkhuis (groenadviseur PWG)
Bram Doeven (opdrachtleider PWG)
Jelle Zwart (OCSW)
Henk Zuidhof (planeconoom PGE)
Gerd Boerema (groenbeleid OW)
Ynskje van Meurs (SDC)
Tina Vegter (toerisme EZ)
Jan van de Bospoort (senior landschapsarchitect RP)
Maaïke Baack (landschapsarchitect RP)

Adhoc:

Jeroen Niezen (adviseur waterhuishouding PWG)
Peter de Wolf (stadsdeelcoördinator zuid)
Rita Overbeek (architectuur historica BWM)
Rob van Well (Milieudienst)
Milieudienst
Communicatie
Volkshuisvesting

Klankbordgroep:

F. van de Veer en G. van Halteren (ROEZ projectmanagment)
M. Baack (ROEZ ruimtelijke plannen)
P. en A. Swieter, E. Kruit (Camping Stadspark)
D. Baauw en A. Bergink (Wijkraad Hoomse Wijken)
H. Kaput (Milieufederatie)
R. Koelman (Groenplatform)
A. Tuinstra en H. Sijsma (Tuin- en recreatievereniging)
R. Meijer (De Rank)
H. Otermann en R. Noordam (buurtcommissie Buitenhof)
R. Bierling (jeu de boulesvereniging Pres le but)
M. Schwartz (atletiekvereniging Groningen Atletiek en GSAV)
H. Bezema en J.G. Beck (scoutinggroep 'De Zwervers')
G. Schilthuis (Kamer van Koophandel)
M. Swenne (Waterschap Noorderzijlvest)
R.M. Swaneveld (Gasunie)
L. Reeskamp (Stichting Stiel)
A.J. Dijkstra (Noorderpoortcollege)
B. Versprille (Velociatas / De Vogels)
P. Jonkman (St. Wijkraad Laanhuizen)
P. Stuit (Het Wilde Klubje)
A. Engels (Drafbaan)
H. Veenhuysen (Stadsparkpaviljoen)
J. Jansma (Van Liefelandcollege)
J. Reitsma (Vensterschool Stadspark)
E. Burggers (ROEZ stadsbeheer)
W. Veldstra (ROEZ beleid)
praktijkoverleg:
Wout Veldstra (stadsecoloog BEL)
Robert Kalkhuis (groenadviseur PWG)
Vertegenwoordigers milieufederatie (uit de klankbordgroep)
Natuurorganisaties

Vormgeving:

Karres en Brands landschapsarchitecten bv
Hilversum / Groningen januari 2004 – aangepast december 2005

